

ਐਤਵਾਰ, 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2024
16 ਵਿਸ਼ਾਖਾ { ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 556
ਬਿਕਰਮੀ 2081
ਜਿਲਦ/VOL. : 72
ਅੰਕ/NO. : 328

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • SUNDAY, 28 APRIL, 2024

ਜਲੰਧਰ

‘ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ’ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ	
ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ (ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ)	0181-5097300
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ	0181-5097302
ਸਾਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ (ਐਤਵਾਰ)	0181-5097305
ਗੋਪੀਗੁਰੂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ	0181-5097310
ਵੈੱਬ ਟੀ ਵੀ	0181-5133160

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.L.)-00068/57 E-mail : nawanzamana@gmail.com www.nawanzamana.in ਸਫ਼ੇ 8-6=14

ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ 'ਚ 2 ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ

ਇੱਥਲ : ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਬਿਸ਼ਨੁਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਥਾਣਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਰਨਸੇਨਾ ਸਥਿਤ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਰ ਦੇ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ 'ਚ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਐੱਫ ਦੇ ਦੋ ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਦੋ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੀ 12.30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 2.15 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬੰਬ ਵੀ ਸੁੱਟੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਐੱਫ ਦੀ 128 ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀ ਚੌਕੀ 'ਚ ਡਿੱਗਿਆ।

ਮਮਤਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਡਿੱਗੀ

ਕੋਲਕਾਤਾ : ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੁਰਗਾਪੁਰ 'ਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੋਨਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉੱਚੇ ਕੁਲੀਟੀ ਜਾ ਕੇ ਆਸਨਸੋਲ ਤੋਂ ਟੀ ਐੱਮ ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਤਰੂਪਨ ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਸਲਾਮਤ

ਮੁੰਬਈ : ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਫ਼ਦਗਾਹ ਨੇੜੇ ਮੁੰਬਈ-ਪੁਣੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵੇਅ 'ਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ 36 ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਜਾ ਰਹੀ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਬੱਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜ ਗਈ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 6 ਮੈਂਬਰ ਭਾਜਪਾ 'ਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਮੋਹਨ ਕਾਵੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਿੱਖ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ ਪੀ ਨੰਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੂ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੰਨੀ, ਜਸਮਨ ਸਿੰਘ ਨੰਨੀ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਪਾ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਐੱਲਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤਰੁਣ ਚੌਧਰੀ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਦਿਰ ਸਚਦੇਵਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮੋਦੀ ਦਾ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਜਿੱਤਣਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ : ਪਵਾਰ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੇਖਣ ਆਏ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦੇਖਣ ਆਏ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਚੀ ਰਹੇਗੀ। ਪਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਆਮ ਨਹੀਂ। ਮੋਦੀ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਡਿਕਟੇਟੋਰਸ਼ਿਪ ਆਈ ਸਮਝੋ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਿਲਾਵ ਬਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਥਾਈਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਚੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੀਜ਼ਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 'ਇੰਡੀਆ' ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅੱਗ ਨੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਦੇ ਕਈ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟ 'ਚ ਲਿਆ

ਦੁਰਗਪੁਰਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਲਪੇਟਾਂ ਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਦੀ ਭੀਮਤਾਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ।

ਨੈਨੀਤਾਲ : ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਨੈਨੀਤਾਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਥਲ ਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਜਵਾਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭੀਮਤਾਲ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਡਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੰਗਲ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੱਗ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਚ ਪਾਈਨਜ਼ ਇਲਾਕੇ ਕੋਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਲਨੀ ਤੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਟਿਕਾਟੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਨੈਨੀਤਾਲ ਦੇ ਲੜੀਆਕਾਟਾ ਏਅਰ ਫੋਰਸ, ਪਾਈਨਸ, ਗੋਲੀਆ, ਬਲਦੀਆ ਖਾਨ, ਏਗੀ, ਬਾਰਾ ਪੱਥਰ ਕੋਲ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਰਫਬਾਰੀ ਨਾ ਹੋ ਕਾਰਨ ਗਰਮੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਕਾਰਨ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅੱਗ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਜਾਰੀ ਬੁਲੇਟਿਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਆਇੰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 26 ਅਤੇ ਗੁਵਾਲੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 5 ਅੱਗਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। 33.34 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜੰਗਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੁੱਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੀਆਂ 575 ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ 689.89 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਲਦਵਾਨੀ ਤੋਂ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੜਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਈ ਡੀ ਨੇ 'ਭਾਰਤ ਵੈੱਬ' ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਲਦਵਾਨੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। 'ਭਾਰਤ ਵੈੱਬ' ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਸਰਚ ਇੰਜਣਾਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਵੈੱਬ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰ' ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗਰੇਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਈ ਡੀ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ 'ਦਿ ਸਿੰਘ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ' ਨਾਮਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਗਰੇਹ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵੈੱਬ ਲਿੰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪੈਂਟ 'ਤੇ ਗੋਡਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਮਾਰਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ ਕਾਂਡ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਆਹਫ਼ਾਮ ਦੀ ਪੈਂਟ 'ਤੇ ਗੋਡਾ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਉਹੀਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਪੁਲਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ 53 ਸਾਲਾ ਫਰੈਂਕ ਟਾਇਨਸ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਪੁਲਸ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 16 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫਰੈਂਕ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੈਂਡੀਕੈਮ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਂਟਨ ਪੁਲਸ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਊਜ਼ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਅਟਲਾਂਟਾ ਬਲੈਕ

ਅਨਮੋਲ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਖਿਲਾਫ ਲੁੱਕਆਊਟ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ

ਮੁੰਬਈ : ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਬਾਹਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗੋਰਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਅਨਮੋਲ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਖਿਲਾਫ 'ਲੁੱਕਆਊਟ ਸਰਕੂਲਰ' (ਐੱਲ ਓ ਸੀ) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨਮੋਲ ਅਤੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਲੜੀਵਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨਮੋਲ ਕੋਨੇਡਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਸਕੋ 'ਤੇ ਪੱਸਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਆਈ ਪੀ ਪਤਾ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਹਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਾਬਕਮਤੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਸ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੇਂਦਰਕ ਆਫ ਆਰਗਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਕਟ (ਐੱਫਕ) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਅੰਕਲ ਜੀ !

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ : ਪਿੱਛਮੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਲਸਾਡ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਧਰਮਪੁਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਨੰਤ ਪਟੇਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਕਲ ਜੀ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅੰਕਲ ਜੀ (ਮੋਦੀ ਜੀ) ਕਹਿਣ ਕਿ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਓ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਮੋਗਲਸੂਤਰ ਚੁਹਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ, ਹੱਸੋਗੇ ਹੀ ਨਾ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹੀ ਬਕਵਾਸ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟਾਇਲਟ 'ਚ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ

ਬੋਸਟਨ : ਅਮਰੀਕਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਫਲਾਈਟ ਐਟੈਂਡੈਂਟ 'ਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਖਾਨੇ ਵਿਚ 14 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਦੀ ਗੁਪਤ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਦੇ 36 ਸਾਲਾ ਐਸਟੇਸ ਕਾਰਟਰ ਬੋਸਮਨ ਕੋਲ ਚਾਰ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖੱਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 15 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਈ ਡੀ ਦੇ ਗਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ : ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਾਬਕ ਘੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਹਲਦਵਾਨਾ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਈ ਡੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਈ ਡੀ ਤੇ ਚਾਰੇ ਗਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਲਾਪੀ ਇਕ ਡਾਇਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਈ ਡੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਹੰਤੂਤਾ ਸੁਨਿਵਾਸਨ ਰੋਡੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਰੋਡੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸੱਤਿਆ ਵੰਸ਼, ਭਾਜਪਾ ਗੋਆ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੰਮਦ ਸਾਵੰਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਨ।

ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਹਰਾਇਆ : ਜੋਤੀ ਸੁਰੇਖਾ ਵੇਨਮ, ਅਦਿਤੀ ਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਤਿਕੜੀ ਨੇ 24 ਤੀਰਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਅੰਕ ਗੁਆ ਕੇ ਛੇਵਾਂ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਟਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਪੁਰਸ਼ ਟੀਮ 'ਚ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਰਮਾ, ਪ੍ਰਿਯਾਂਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਮਜ ਐੱਫ ਨੇ ਨੀਚਰਲੈਂਡ ਨੂੰ 238-231 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਿਕਸਡ ਟੀਮ ਨੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਰਗ ਸੋਨ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹੁਣੇ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਜੋਤੀ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੀ ਦੂਜਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੋਤੀ ਨੇ ਗੇਮਚੈਂਜ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਐਸਟੋਨੀਆ ਦੇ ਲੀਸੇਲ ਤਾਮਤਾ ਅਤੇ ਰੋਬਿਨ ਤਾਮਤਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਜੋਤੀ 158-157 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਬਲਬੀਰ ਬਾਸੀ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਜਲੰਧਰ : ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ/ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੌਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੱਢਵੇਂਕੇਟ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਣਜਾ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਮਾਲੜੀ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਆਏ ਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ

ਉਜਵਲ ਨਿਕਮ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ

ਮੁੰਬਈ : ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਉੱਤਰੀ-ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਿਟਿੰਗ ਸਾਂਸਦ ਪੁਨਮ ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਟਿਕਟ ਕੱਟ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਰਸ਼ਾ ਗਾਇਕਵਾੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਸੀਕਿਊਟਰ ਉਜਵਲ ਨਿਕਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 1993 ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਬੰਬ ਹਮਲਿਆਂ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਕਮਾਰ ਕਤਲ ਕੇਸ, ਪੁੰਮਦ ਮਹਾਜਨ ਕਤਲ ਕੇਸ ਤੇ 2008 'ਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜੇ। ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਲੜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 2016 ਵਿਚ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਕਮ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਜਲਗਾਓ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਲਗਾਓ ਹਲਕੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ।

‘ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ’ ਲਿਖ ਕੇ 56 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਏ ਪਾਸ

ਜੰਨਪੁਰ : ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਜੰਨਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਵੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਫਾਰਮੀ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ 'ਚ ਸਿਰਫ 'ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ' ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 56 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਿਥਿਯਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਰਵਾਚਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡੀ ਫਾਰਮ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੈਮਿਸਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹੇ ਆਰ ਟੀ ਆਈ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਦਿਵਯਾਂਸੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 3 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੇਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਵ

ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਦਿਆਲ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਨਾਤ ਖਾਂ (ਮੱਠਾ ਮਨਜ਼) ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖੁਡਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਾਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖੁਡਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਰਗਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਲਕ ਗਰੈਡੀਓਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਲਮੀਰ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ ਤੋਂ ਮੌਤਾ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸਥਾਨਕ ਕਾਮਰੇਡ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖੁਡਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਗਾਂਢੀਕ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਨਾਤ ਖਾਂ (ਮੱਠਾ ਮਨਜ਼) ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੌਂਪੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖੁਡਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ੀਆ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਗ-ਸੌਗ ਰਹਿਣਾ ਹਾਂ ਤੇ ਰਹਾਂਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੰਦਾ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਬਲਦੇਵ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣਾ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਕਰਵਾਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸੋਹਲ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗੰਗੋਈਆ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ, ਤਰਸੇਮ ਛੀਨਾ, ਸਾਹਿਬ ਸਾਬੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ, ਵਿੱਦਿਆ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 16 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ/ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ/ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖੁਡਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ੀਆ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਗ-ਸੌਗ ਰਹਿਣਾ ਹਾਂ ਤੇ ਰਹਾਂਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੰਦਾ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਬਲਦੇਵ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣਾ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਕਰਵਾਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸੋਹਲ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗੰਗੋਈਆ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ, ਤਰਸੇਮ ਛੀਨਾ, ਸਾਹਿਬ ਸਾਬੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ : ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ

ਬਟਾਲਾ/ਭਤਿੰਗੜਾ ਚੁੜੀਆਂ (ਤਰਲੋਕ ਬੱਠਾ)-ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਭਤਿੰਗੜਾ ਚੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਥਲਬੰਧ ਸਿੰਘ ਪੁੰਦਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ੁਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਰਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਜ਼ੁਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ ਦਾ ਬੜੇ ਹੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ ਨੇ ਆਜ਼ੁਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੇਸਟ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਚਿੱਠਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਵਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਮਾਇਆ ਅਲੌਕਿਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ)-ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲ ਤੱਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚਖੰਡ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਹੀਕ ਹੋਂਡ ਗੁੰਬੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਂਡ ਗੁੰਬੀ ਗਿਆਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀਅਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਗੜਕਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ

ਅਜਨਾਲਾ (ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ)- ਅਜਨਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 14 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਇਹ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂ ਦੇ ਸਾਥੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਮੋਡਮ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸ਼ਿਕਰਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਸਾਥੇ 'ਚ 'ਆਪ' ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਨਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਵਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਆਏ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਜਨਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਗਮ ਆਗੂ ਲਾਲਾ ਅਮਿਤ ਅੱਲ, ਰਾਮਬੀਰ ਕੌਰ ਚਾਹਲ, ਕੋਸਲਰ ਨੰਦ ਲਾਲ, ਕੋਸਲਰ ਗਿਆਨ ਕੌਰ, ਕੋਸਲਰ ਸ਼ਿਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਹੈਪੀ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਅਜੇ ਗੁਮਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਨੋਰੰਜਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਸਿਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 'ਤੇ ਲਾਂਚ

ਜਲੰਧਰ : ਜੀਵੰਤ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਕੋਰੋਟ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਰੇਡੀਓ ਸਿਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ ਸਿਟੀ ਆਰਜੀ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ 24-7 ਵੀਡੀਓ ਚੈਨਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਜੀ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਕੋਰੋਟ ਕੀਤੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜੋ ਜਿਹ ਵੀ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਏਅਰ ਵੀਡੀਓ ਚੈਨਲ ਦੇ ਸੀਟੀਓ ਅਭਿਵਰਤਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੌਜ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਜਿਹ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਜਿਹ ਟੀਵੀ ਉੱਤੇ ਸਾਡੇ ਪਾਰਿਨੀਅਰਿਗ ਚੈਨਲ, ਆਰਜੀ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਲਾਂਚ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।

ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਮਨਾਇਆ

ਝਬਲ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ)-ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਸਥਿਤ ਇਤਹਾਸਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਗਰ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਛੀਨਾ ਗੁਰੂ ਸਾ ਸੀਨਾ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਦਰ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਲ ਖੰਭ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਨਗਰ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਗ ਪਾਠ ਗਏ। ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਹਲ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਜਮ ਵਿੱਚ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਨੇ ਬਹਾਦਰ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾੜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਏ ਗਏ।

ਮੱਠਾਂ ਕਾਰਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਂਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਂਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ (58%) ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੱਠਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ, ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਬੱਕਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੋਦਰੇਜ ਕੌਮਿਊਨਿਟ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ (ਜੀਸੀਪੀਐੱਲ) ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਘਰੇਲੂ ਕੋਟਿਨਾਸਕ ਬ੍ਰਾਂਡ, ਗੁੱਡਨਾਈਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਮਤੌਦਵਾਪਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਗਾਮੀ ਵਿਸ਼ਵ ਮਲੇਰੀਆ ਦਿਵਸ (25 ਅਪ੍ਰੈਲ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਨ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, (ਜਨਕ ਮਧਾਜਨ)-ਭਾਟਾ ਸਦਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਹਲਕੇ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਦਫ਼ਤਰਾ ਹਰੀਸ਼ ਗੁਮਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਾਇਆ ਇੱਕ ਰਕੋਬ ਗੁਮਰ ਪੁੱਤਰ ਬੁਟਾ ਰਾਮ ਵਾਸੀ ਬੀਕੀ ਜੀਵਨਵਾਲ ਜੋ ਵਾਇਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਕੋਬ ਗੁਮਰ ਨੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬੇਬੀ ਜੀਵਨਵਾਲ ਪਾਸੋਂ 8 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜਪੁਪਾਲ ਪਾਸੋਂ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬੇਬੀ ਜੀਵਨਵਾਲ ਪਾਸੋਂ 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ 53 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਇਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਸਨ। ਰਕੋਬ ਗੁਮਰ ਨੇ ਵਰਦਾਸਤ ਕਰਤਾਰ ਤੇ 78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸੇ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਕਠਿਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਯਕੀਨੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। 420 ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਈ ਰਕੋਬ ਗੁਮਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ੋਰੇ ਹਾਰਾ ਪੁਲਸ ਅਤੇ 506 ਪਿਤਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਚਰਨੀ ਮਾਰਚ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ)-ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੀਬੀ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਕੋਟਲਾ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਜਮਹੂਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਲਾਗੇ ਨਹਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਬਰ ਕਮੇਟੀ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੰਤੜਪੁਰ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਡਾਕਟਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਅਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜਮਹੂਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਕਰਾ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਮਰਾ ਤੇ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਭਰਾਡੀਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਸਵਿੱਚਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਕੋਟ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਸੁਖਰਾਮ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੁਧਾਣਵਾ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵਰਪਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਬਰ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੋਟਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ 5.25.2024 ਨੂੰ ਅਜਨਾਲਾ, 6.5.24 ਨੂੰ ਜਸੀਰਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਖ਼ਾਲਸਾ, 7.5.24 ਨੂੰ ਆਟੀ ਤੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ, 8.5.24 ਤੇ 13.5.24 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਮਾਰੀ ਠੱਗੀ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, (ਜਨਕ ਮਧਾਜਨ)-ਪਾਰੀਵਾਲ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭੁੱਟੋ ਏਨੇਟਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਾਇਆ ਇੱਕ ਅਭਿਚਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀਆਨ ਕਾਰਨੂੰਵਾਨ ਨੇ ਇਕ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹਰਬਜ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਆਲੋਵਾਲ ਦੇ ਲਫ਼ਤੇ ਗਜ਼ਦੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਏਨੇਟਾ ਨੇ ਪੇਸੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਫ਼ਤੇ ਗਜ਼ਦੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੇਸੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਈ ਅਭਿਚਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ੋਰੇ ਹਾਰਾ 420, 120 ਬੀ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

'ਆਰ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰੀਏ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀਏ' ਸੰਬੰਧੀ ਲੱਗਾ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਝਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਵੱਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲਫ਼ ਲੱਗਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚਾਰਜ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲ੍ਹ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਠੀ, ਜੀਤੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਹਿਲ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਅਨੁਗ੍ਰਿਤ ਬਾਵਾ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੱਠੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

20ਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਕੈਡੇਟ ਕਿੱਕ-ਬਾਕਸਿੰਗ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੱਲਾਂ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ)-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਕੈਡਮੀ, ਪਿੰਡ ਨੁਕਰੀ, ਝਬਲ ਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 20ਵੀਂ ਪੰਜਾਬ ਕੈਡੇਟ ਕਿੱਕ-ਬਾਕਸਿੰਗ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪਿਛਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਕੈਡਮੀ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ-ਤਾਰਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਰਜੀ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਲੱਗਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਮਲੇਰੀਏ ਦੇ ਲੱਛਣ ਤੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਚੌਰਲਾ ਸਾਹਿਬ (ਗੁਨ ਬੰਦਾ)-ਸਿਵਲ ਸਸ਼ਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਡਾ. ਕਾਲਪਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਲੇਰੀਆ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਾ. ਜੀਤੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀਐੱਚਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵੀ ਕੰਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਚੌਰਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਮਲੇਰੀਆ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅੱਖਰ ਹੋਲਕ ਵਰਕਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਲਾਂ ਦੀ ਹਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰ ਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਉੱਪਰ ਪਟੇ ਟਾਇਆਂ ਅਤੇ ਗਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ

ਛਿੱਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦਾ। ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਮੱਠਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਮੱਠ ਭਰਪੂਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਲਕ ਇੰਜਕੋਕਰ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀਐੱਚਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵੀ ਕੰਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਚੌਰਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਮਲੇਰੀਆ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅੱਖਰ ਹੋਲਕ ਵਰਕਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਲਾਂ ਦੀ ਹਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰ ਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਉੱਪਰ ਪਟੇ ਟਾਇਆਂ ਅਤੇ ਗਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ

ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ

ਮਜੀਠਾ/ਮੱਤੋਵਾਲ (ਜੋਸ਼ਿ ਅਨੰਦ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ)-ਆਜ਼ੁਗੀ ਐਂਜੀਜ਼ੋਇਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਡ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਜੀਠਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕਸਬਾ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿਯਾਉਣ ਲਈ ਇਨ-ਕਾਤ ਇੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿਯਾ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਮਕਤੂਬ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ, ਬਾਬਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਨੰਬਦਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੰਤ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਤੋਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ (ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸੱਥਾ)- ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਗਰੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਤਪ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਆਣਾਪਿਕਾਰਤ ਪਾਰਕਿੰਗ, ਰੋਜ਼ੂ-ਫੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਮਾਵਾਤਾ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਜਿੱਥੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਚੱਕ ਨੂੰ ਨੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਜ਼ੋਨ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਕੁਝ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਆਮ ਵਾਂਗ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐੱਸ ਐੱਚ ਸੀ ਭੀਲੋਵਾਲ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਮਲੇਰੀਆ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਤਰਸਿੱਕਾ, (ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂਪੁਰ)-ਸੀਐੱਚਸੀ ਤਰਸਿੱਕਾ ਦੇ ਐੱਸਐੱਚਸੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਾ ਚਰਬਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਐੱਸਐੱਚਸੀ ਭੀਲੋਵਾਲ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਮਲੇਰੀਆ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਲੇਰੀਆ ਬਚਾਅ ਦੇ ਲੱਛਣ ਸਿਵੇਂ ਠੰਡ ਅਤੇ ਕਾਂਝੇ ਨਾਲ ਬੁਖਾਰ, ਸਿਰ ਦਰਦ, ਬਰੀਕਟ ਆਦਿ ਕਾਰਣ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਸੰਬੰਧੀ ਅਭਿਆਸ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸੀਐੱਚਓ, ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ ਏਐੱਨਐੱਮ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਰਮ ਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ : ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ

ਕਲਨੌਰ (ਮਨਦੀਪ ਕੋਹਲੀ)-ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਕਲਨੌਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਮਨ ਕੋਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੈਰੀ ਕਲਸੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਇਚਾਰਜ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ੁਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅੱਜ ਜੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੁਝ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਕਲਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਨਹੀਂ

ਲਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਡੋਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਜ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਟ, ਚਮਰਮੋਨ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਕਲਾਨੌਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਹਲਾ, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਹਰਜਨ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਬਾਗ, ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਵਾਰ, ਇਚਾਰਜੀਤ ਭਾਰਲ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਠ, ਇਚਾਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਗਵਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਆਲਾਵਲਪੁਰ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਵਾਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰ ਕਰਾਪਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖੂਬ ਆਗੂ ਸਰਜੇ ਚੱਕ, ਸੇਰਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸਾਧੂਪੁਰ ਗਰਾਇਆ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲ੍ਹ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੰਡੀ ਦੇ ਆਜ਼ੁਗੀ ਆਦਿ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਲਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਡੋਰ

ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ : ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਮੋਗਾ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ)-ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਣਿਜ ਭਰਪੂਰ ਜੰਗਲੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਗਾ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕਰ ਰਹੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਰਿਸ਼ਤਗਰ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਾਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ। ਦੂਜੀ ਤਰਫ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਤੇ ਜਲ-ਜੰਗਲ-ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਆਂਢੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੰਗਰਾਮ ਮੋਗਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੇ ਕਾਰੋ ਵਿੱਚ 29 ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਟ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਨਚੌਕ ਭਾਰ ਕਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ 12 ਮਾਓਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦਕਿ 17 ਮਾਓਵਾਦੀ ਸ਼ਖ਼ੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੇ 'ਮਾਓਵਾਦੀ' ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੈ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 'ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਬਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੱਟ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 11 ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘੜੀਸ-ਘੜੀਸ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਛੱਤੀਸਗੜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਤੀ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕੀਮਤੀ ਧਾਤਾਂ, ਲੋਹੇ-ਕੋਲੇ ਆਦਿ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਫੌਜ, ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਬਰ ਰਾਹੀਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਮਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਅੰਦਰ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਜ ਗਠਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਾਠ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਬਰ ਨੀਤੀ ਵਿਰੁਧ ਉੱਠਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦਬਾਇਆ ਤੇ ਲਤਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁੱਪੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀ ਕਹਿ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੰਗਰਾਮ ਮੋਗਾ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਬਰ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦ ਦੀ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਭੁੱਟ-ਸੱਚੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਲਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ, ਸਗੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਜਲ, ਜੰਗਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਮਾਗਮੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖੁੱਟ ਤੋਂ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸੂਬਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜ਼ਬਰ ਤਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮੌਕੇ ਵੱਲੋਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਣਿਆ ਵੱਲ ਚੱਲੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਭਾਵ ਜਲ, ਜੰਗਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਕੂਮਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੋਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਤਰੀ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਪੁੱਤ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪੈ ਗਏ : ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜਾ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ (ਬੁੱਕੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ)-ਸਾਡਾ ਪੁੱਤ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ, ਪਰ ਘਰ ਬੋਲ ਕੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਦੁੱਖਦਾ ਪਿੰਡ ਕਠਿਆਣਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਮ ਪਤਨੀ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਖਾਂ ਮਿੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ

ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖੱਕੇ ਨਾਲ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਵਾਇਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਝ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੱਜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾਲ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਗੁਰਾਹ ਲਗਾਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਪਿਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਰਾਮੇਸ਼ ਰਿਖੀ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ

ਮਲੋਕੋਟਕਾ (ਅਸਗਰ ਪਹਿਰਾ)-ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰੱਖੇ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਪੰਛੀ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਲੜਵੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਭੁੱਗੀਆਂ ਝੋਪੜੀਆਂ 'ਚ ਵਸਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ, ਲੋਕ ਰਾਮੇਸ਼ ਰਿਖੀ ਪੰਜਾਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਤਰਫ ਬਾਹਿਰ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਏ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਤੇ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੂਬਾਈ ਸਮਾਗਨ ਦੌਰਾਨ ਸਨ। ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮੇਸ਼ ਰਿਖੀ ਨੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਨਮ ਕਾਗੜਾ ਤੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨਜ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜਾ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀਆਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੰਢਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਵਾਰਡ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਹੈ ਤੇ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਸਮਾਜ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਖੀ ਪੁੰਨਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਐਵਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿੱਠੀ ਨੀਲੀ ਹੁਣੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰੱਖਤ, ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਆਲ੍ਹਣੇ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੱਟੇ ਫੰਡਣ ਸਮੇਤ ਟੀਮ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵੱਲੋਂ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 51 ਬਿਨਾਂ ਸਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਗੱਦ ਲੱ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਭੁੱਗੀ ਝੋਪੜੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਪਰਿੰਗ ਡਿਊ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ 'ਚ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਰਕਸ਼ਾਪ

ਜਗਰਾਉ (ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ)-ਸਪਰਿੰਗ ਡਿਊ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਨੋਟਰ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਪੀਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਆਰੀਸ਼ ਡਾ. ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿਗਲਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਡਮ ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਤੇ ਰੋਚਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਧੀਆਂ ਉੱਪਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਟਾਇਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਕੇਸ਼ਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਸਮੱਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿੰਨੀ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੀਚਰ ਦੀ ਬਾਡੀ ਲੈਂਗੂਏਜ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੇ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰ ਮੈਡਮ ਅੰਜੂ ਬਾਲਾ ਨੇ ਮੈਡਮ ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿਗਲਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਟੀਚਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਿਚ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿਗਲਾਨੀ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੀਨਾਰ ਵਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੰਬੰਧਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਪਰਿੰਗ ਡਿਊ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ 'ਚ ਮਨਾਇਆ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ

ਜਗਰਾਉ (ਅਮਰ ਖੱਖਰ/ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ)-ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਪਰਿੰਗ ਡਿਊ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐੱਲ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਫੈਸਲੀ ਟੀ ਟੀ ਫੋਟੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ.ਸੀ. ਕਲਾਸ 'ਚ ਗੈਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇੰਟ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਟ ਤੇ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਕੋਲੀਗਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਰਪੰਛੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਖੇਮਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਵੀਕ ਮਨਾਇਆ ਗ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਗੇਟ ਟਰੈਕ ਟਰੈਕਰ ਆਖਰੀ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਨਵਾਂ ਸਮਾਨਾ ਐਤਵਾਰਤਾ

ਉਮਰਾਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ,
ਭੁੱਖੇ-ਭਾਣੇ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਹਾੜੀ
ਮਹਿਲਾਂ ਨੇ ਢਹਿ ਜਾਣਾ,
ਜਦ ਕੁੱਲੀ-ਕੁੱਲੀ ਦਹਾੜੀ।
- ਅਮਿਤੋਜ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.I.)-00068/57

ਜਨੰਪਰ : ਐਤਵਾਰ, 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ

ਕਤਲਗਾਹੋਂ ਸੇ ਚੁਨ ਕਰ ਹਮਾਰੇ ਅਲਮ...

ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ 'ਨਵਾਂ ਸਮਾਨਾ' ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ। 'ਮਈ ਦਿਵਸ' 'ਤੇ ਇਹ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਨਿਸ਼ੇ' ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਸੀ।

— ਸੰਪਾਦਕ

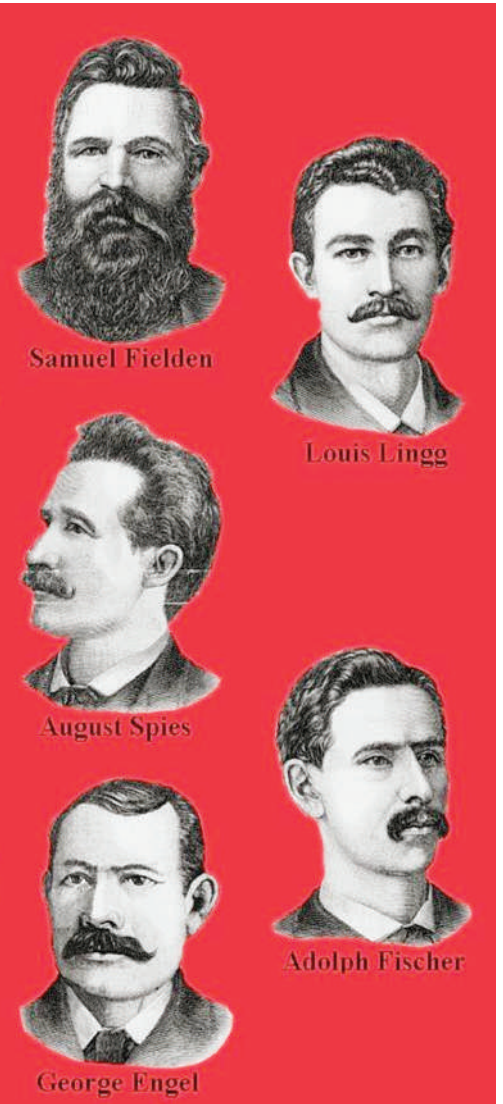
1 ਮਈ 1886 ਨੂੰ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੜਤਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਮਈ ਦਿਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕਜੁਟਤਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦੀ ਦਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜੀ ਨਿਆਂ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਨਿਸ਼ਚਿਤਕਰਨ, ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਭਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂਸ਼ੀਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਮੀ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਇਸ ਨੀਲੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਖੈਰ-ਸੁਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਬਸਤੀ ਤੇ ਨੁਕਰ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਗੂੰਜ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਸ ਦਾ ਪੰਗਾਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗ਼ਲਬੇ ਤੇ ਪੰਜ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਆਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੂੰਜ ਖਲਬਲੀ ਜਿਹੀ ਮਚਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। 1886 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾ ਸਦੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮਈ ਦਿਵਸ ਨੇ ਕਈ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੇਖੇ। ਮਈ ਦਿਵਸ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਤੋਂ 48 ਘੰਟੇ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਹਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਤੋਂਕਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੇ ਜਿੱਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਮੂਹਿਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਕਈ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬੀਮੇ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਵਾਸਥਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਖਰਾਇਤਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦਾਰਚਿੱਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਡਰਾਫਿਲੀ ਸਦਕਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਇਕ-ਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਹੜਤਾਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕਰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਨੇ ਪਏ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਨੂੰ ਭੇਚ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤਹਿਰੀਕ ਵਿਚ ਡਰਾਮਈ ਉਭਾਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਏ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲਹਿਰ ਉੱਭਰੀ। ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 1864 ਵਿਚ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਵਰਕਿੰਗਮੈਨ ਕਾਇਮ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਥਾਅ ਵਿਚ ਡਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। 8 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਕੰਮ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲਈ ਮੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ

ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੀ ਡਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਗ ਅਮਰੀਕੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਖੂਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ 18-20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਈ ਸੀ। ਡਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀ ਜਨੇਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਇਕ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੇਅਥ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 1871 ਵਿਚ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ 'ਪੈਰਿਸ ਕਮਿਊਨ' ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਮਾਨ ਫੌਜ ਨੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੱਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਤਜਰਬਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ 1917 ਵਿਚ ਰੂਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਇਲੀਆਇਚ ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਾਲਸ਼ੇਵਿਕ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅਧੁਰਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਪੱਟੀ ਸਦੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਰਾਨਕੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਲੱਕੜੀ ਹਾਰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਲਾਲ ਸੈਨਾ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ, ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਿਚ ਸੀ। ਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੀ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਪੁਲਾੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੁਲਾੜ 'ਚ ਪੱਕੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਤਕਨੀਕ ਭੜਿੱਕ ਦੀਆਂ ਪੁਲਾੜ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਸੋਵੀਅਤ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਹ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੂੰ ਐਨਾ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਇਹ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਵ-ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਇਸੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੱਪ ਲਹਿਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਹੀ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜਿਹੇ ਅਣਵਿਕਸਤ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਰੋਚੀਮਿਨੁ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵੀਅਤਨਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਵੀਰਤਾ ਹੀ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਆਪਰਚੇਪਨ ਤੇ ਖੱਕੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਲੋਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਏਨੀ ਸੋਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਘਾਤਕ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਏਨੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਢੰਠਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਘਾਤਕ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਏਨੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਢੰਠਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਘਾਤਕ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਏਨੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਢੰਠਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਘਾਤਕ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਏਨੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਢੰਠਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦਾ ਇਕ ਸੰਜੀਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਹੜਾ 74-75 ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ। ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਛਾਇਆ ਜੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਟੇਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਤਫ਼ਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੱਕ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਨੋਬਤ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਲਹਿਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸੋਧਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਬਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਟੇਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਜਿਸ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਕ ਅੱਡਰੀ ਸੁਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਰਕਸੀ ਸੋਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਮਈ ਦਿਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਮੁਨਾਸਬ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 1 ਮਈ 1884 ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਕਰੜੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮੱਤਵ ਨਾਲ 3 ਮਈ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਪੁਲਸ ਨੇ 6 ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਲਸ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਸਮੇਂ ਪੁਲਸ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰਾਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈਆਂ ਝੜਪਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਕੁਝ ਪੁਲਸੀਏ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੱਥੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਸ਼ਰਨੀਟ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਪੁਲਸੀਏ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰੋ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਫ਼ੇਦ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਲਹੂ ਡੁੱਲਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ

ਝੋਂਡੇ ਰੋੜ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਸੁਰਖ ਰੰਗ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮੁਸਤਕਿਲ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਿਆ। 11 ਨਵੰਬਰ 1887 ਨੂੰ ਸਿਕਾਗੋ ਦੇ 4 ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਅਲਬਰਟ, ਆਗਸਟ ਸਪਾਈਸ, ਜਾਰਜ ਏਂਗਲਜ਼ ਤੇ ਫ਼ਿਸ਼ਰ ਨੂੰ ਫ਼ਾਂਸੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਲਿਜ਼ਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਪਾਈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਆਵਾਜ਼, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਸਾਡੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੋਲੇਗੀ। ਮਈ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੂਸਰੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੀ 1889 ਵਿਚ ਹੋਈ ਪੈਰਿਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਵਸ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਬਰ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਇਸ ਰਾਗਲੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਨਾ ਅਪਣਾਉਣ। ਏਥੇ 'ਲੋਬਰ ਡੋ' ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦਿਨ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਈ ਦਿਨ ਇਕੱਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਮਈ ਦਿਵਸ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵੈਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਿਵਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਵਲਵਲਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਭਥੇਰਾ ਦਿਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ: ਕਤਲਗਾਹੋਂ ਸੇ ਚੁਨ ਕਰ ਹਮਾਰੇ ਅਲਮ ਅੱਰ ਨਿਕਲੋਗੋ ਉਬਾਕ ਕੇ ਕਾਫਲੇ

ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਸਮਕਾਲੀ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

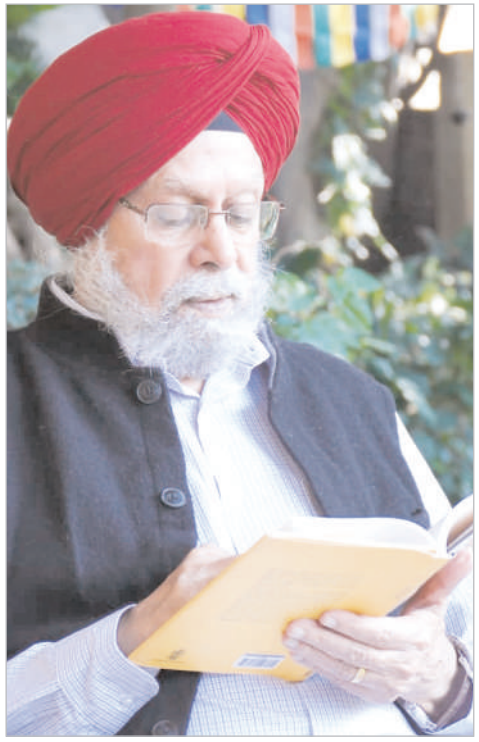
ਅੱਜ ਤੋਂ 138 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਕਾਗੋ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਖੂਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਚੜ੍ਹਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਸਰਗਰਮ ਸਨ, ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1886 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੰਦੇ 'ਤੇ ਸਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਨਅਤਕਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ 18 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ 8 ਘੰਟੇ ਦਿਹਾੜੀ 8 ਘੰਟੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ 8 ਘੰਟੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਕਾਗੋ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕੜੇ ਸਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ, ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ, ਪ੍ਰਥਮ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਮਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਤਰ-ਬਿਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਿਆਂਕਰ ਤਬੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੈਕ-ਕਾਰਮਿਕ ਹਾਰਵੇਸਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਮਈ ਨੂੰ ਸਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੋਸ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੇਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਨੁੰਵਾਹ ਤਬੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਦਰਜਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 4 ਮਈ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਘਾਹ ਮੰਡੀ ਚੌਕ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ। ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਅਗਸਤ ਸਪਾਈਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇੜਲੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਬੰਬ ਫਟ ਕੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਆਈ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਨੁੰਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਹੀ ਵਰਸਾ

ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਖੂਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 7 ਪੁਲਸ ਕਰਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 60 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 4 ਤੋਂ 8 ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਤੋਂ 40 ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੰਬ ਕਿਸ ਨੇ ਸੁੱਟਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਮਾਰਗ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਪੁਲਸ ਦੀ ਭੀੜ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆਈਆਂ। ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੜਭਾਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਇਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਭਾਵ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਘਬਰਾਏ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁੰਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲਸ ਕਰਮੀ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। 8 ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ 5 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। 11 ਨਵੰਬਰ 1887 ਨੂੰ 4 ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਕ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਗਿਆ। ਅਗਸਤ ਸਪਾਈਸ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਸਮੇਂ ਆਖਿਆ ਸੀ, 'ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਤਸੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਣਗੇ।' ਅਮਰੀਕਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭੜਾਸ ਕੱਢਦਿਆਂ ਰੋਇਆਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਲਾਲ ਅੱਤਵਾਦ' (ਰੈੱਡ ਟੈਰਿਰ) ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਅਤੇ

ਅਨਾਰਕਿਸਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ। ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ : ਅਲਬਰਟ ਪਰਸਨਜ਼, ਅਗਸਤ ਸਪਾਈਸ, ਜਾਰਜ ਇੰਗਲ ਅਤੇ ਐਂਡਰਲਫ ਫਿਸ਼ਰ, ਪੰਜਵਾਂ ਲਈਸ ਲਿੰਗ ਨੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਅਰਥੀ ਸਮੇਂ 1.5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ, ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਥਮ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਏਨੀ ਡਰ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲੀਡਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ 6 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 1893 ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਜੌਨ ਪੀਟਰ ਆਲਟਰੀਲਡ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰੱਗੇ ਤਿੰਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ

ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਗਵਰਨਰ, ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਅਤੇ ਅੱਗੇ-ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਚਾਅ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਇਨਸਾਫ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਉਰੀ ਹੋਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਭੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ, ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ੇਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। 1889 ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਖੂਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਗਭਗ 138 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੇਕਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਨਾਅਰਿਆਂ ਹੇਠ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਐੱਲ ਪੀ ਜੀ ਭਾਵ ਉਦਾਰਵਾਦ, ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੱਕ ਖੋਹ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 1990ਵਿਆਂ 'ਚ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ-ਪੱਖੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਕਰਕੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਧੇਰੇ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੁਖਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਾਮਰਾਜ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਲੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਦੇ ਫੌਜੀ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਜਦੋਂ

ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਖੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਵਰਗੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਵੇਲੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੁਖ ਅਪਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਬਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਇਥੇ ਫਾਸਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀ ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਕੌਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨੀਤੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪੱਖੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਡੀ, ਸੀ ਥੀ ਆਈ, ਇਨਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਐੱਨ ਆਈ ਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੁਹ-ਬੁਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 4 ਕੋਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਮਾਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਫਾਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਫਾਸ਼ੀ ਸੰਤਾਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਸਾਂ, ਨਾ ਅੰਤ ਸਾਂ : ਮੋਹਨਜੀਤ

ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਐਂਡਰ-ਮਨ ਨੂੰ ਚਿਤਰਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੁਹਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੇਠਾਂ, ਬੇਗਮ, ਅਖਤਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤ, ਸਾਹ ਸਰਗੁਡਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਲਿਖੇ। ਹਰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚਲੇ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੇ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ :

ਬੜਾ ਖਪਦੀ ਜਦੋਂ ਸੁਣਦੀ
ਲੋਕ ਉਹਦੀ ਕਥਾ ਦੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਾਸ਼ਕ ਨੇ
ਕਿ ਉਹ ਕਾਮਦੀ ਹੈ, ਜਗੀਰੂ ਹੈ
ਖਾਣ-ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਸ਼ੋਕੀਨ

ਉਹ ਪੁਰ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਉਦਾਸ ਸੀ
ਤੇ ਜੋ ਉਲਾਸਮਈ ਹੈ
ਉਹ ਉਹਦੇ ਚਿਤਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਭ ਰੰਗ ਹੈ
ਜਿਹੜੀ ਗੁੜ੍ਹੀ ਵੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਫਿੱਕੀ ਵੀ
ਜਿਹੜੀ ਵਿਕਲਾਪ ਹੈ
ਤੇ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀਤ ਚੜ੍ਹਮਾ
ਜਿਹੜੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਅਪੁਰੀ ਹੈ
ਸਾਂਝ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਤਉਲਿਲ ਵੀ ਹੈ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਕੁਲ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਹੈ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਸਿਰਲੱਖ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਗਤਾਂ ਨੂੰ ਐਂਬਰੂ ਨੂੰ ਵੇਹਦਾ ਸੋਚਦਾ
ਕਿਸ ਅਕਾਲ-ਗੋਗਾ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦਾ ਘਰ
ਫਿਰ ਸੋਚਦਾ
ਦੇਦ ਕਥਾਵਾਂ ਤਾਰਿਆਂ 'ਚ ਨਹੀਂ
ਲੋਕ ਮਨ 'ਚ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਹਨ।
ਕਿਤਾਬ 'ਉਦਾਸ ਤੇ ਉਦਿਆਰ' ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਵਿਤਾ
'ਲੀਲਾਵਤੀ' ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਨਹੀਂ : ਨਸ਼ਮ ਹੈ ਨਾਰੀ ਦੇ ਸਿਦਕ,
ਸਬਰ, ਪੀੜ ਤੇ ਵੇਦਨਾ ਦੀ। ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ
ਐਂਡਰ-ਮਨ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਲਗਣ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਦਸਖਤਾਂ ਦੀ ਪੁੱਤ ਲੁੱਟੀ ਹੈ
ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜੰਗਲ ਲਈ
ਉਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਹਨਜੀਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ
ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਮਿਲੇ ਢਕੱਲਿਆਂ ਦਾ
ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ :
ਗਜ਼ਬ ਹੋ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਮਰਦ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ
ਬਸ ਕੁਝ ਕੀਤਾ-ਤਾਂ ਵਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਜਮਾਂ ਕੀਤਾ
ਜਾਂ ਤਿਕੋਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਏ ਜਾਵੇ
ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਾਖੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਛ ਦਿੱਤੀ; ਨਕਲੀ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦਾ
ਸੋਨ ਮਿਥਿਆ।
ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਅਰਥ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਗੱਲੇ ਬਣੇ
ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਸਿਗਾਂ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬੈਠਾਈਆਂ
ਦੁਜਿਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਨੋਬਤ ਵਜਾਈ
ਆਪਣੇ ਮੌਏ, ਸ਼ਹੀਦ-ਮੀਨਾਰ ਬਣਾਏ-ਚੋਗਾਹਿਓਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲੇ
ਆਉਂਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੁਜਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ
ਸੁਲਗਦੀ ਜੀਭ ਬੋਗਾਰੀ ਕੈਂਪ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਜੜੀ
ਕਿੜ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪਿਆਲਾ ਵਿਸ਼ ਦਾ ਦਿੱਤਾ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਸੀਹ ਕੌਣ ਸਨ, ਯਾਰ ਕੌਣ :
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੱਥਰ ਘੱਟੇ ਸਾਂ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੀ ਸੋਜਲ ਔਖ ਦੇ ਠਹਾਕੇ ਸਾਂ
ਮੱਥੇ ਦੀ ਰੁੱਸੀ ਲੀਕ ਦੇ ਕੱਚੇ ਪੜ੍ਹੇਲੇ ਸਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ ਸੁਰਿਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਬਹੀ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਗੁਮਹੀਰ ਬਾਵਾ
'ਘੱਟੀ ਰੋਜ਼ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਕੇ' ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾ

ਮਨ-ਮੰਚਨ
ਸ਼ਬਦੀਸ਼

ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਖਾੜਾ ਕਲਚਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਪਾ
ਦੇਣਾ ਸਰਲ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ ਹੋਵੇਗਾ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕ/ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸਭ ਕੁਝ
ਗਾ ਕੇ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਚਮਕੀਲਾ ਪਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ
ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ੀ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਲਫ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਇਹ ਪੁੰਦਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬਣਦੀ ਹੈ,
ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਵਪਾਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ

ਜਿਸ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕੋਂ ਫੜ ਕੇ ਗਤਕਾ ਬੇਛਦੇ ਹਰੇ
ਉਸੇ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਪੁਲ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਠਾਂ ਮੱਢਾ ਬਣ ਕੇ ਖੜੇ ਸਾਂ
ਅਸੀਂ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਸਾਂ ਨਾ ਅੰਤ ਸਾਂ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਗਰ 'ਚ ਉੱਠੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਬਣੀ ਕੋਧ ਤੋਂ ਉਭਰੇ ਪਰਿਥੇ ਸਾਂ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਖੁਮਦੀ ਘਾਹ ਪੱਤੀ 'ਤੇ ਅਟਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤੁਪਕੇ ਸਾਂ
ਹਜ਼ੂਰ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅੰਡੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਾਂ
ਅਜਿਹੀ ਤਲਖ ਬਿਆਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਕਈ
ਪੜਾਅ ਵੇਖੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਿਤਾਬ 'ਚ
ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਮੋਹਨਜੀਤ ਹੈ ਜਾਂ ਮੋਹਨਜੀਤ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਇਕ
ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਦੂਸਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਤੀਸਰਾ ਤੀਸਰੀ
ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੰਛਤ, ਵੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਬੇਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇੱਕੋ
ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨੇ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ
ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਮੋਹਨਜੀਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ
ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ
ਗਏ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਹਜ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਉੱਥੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰਬੀ ਤੇ ਤਲਖ ਭਾਸ਼ਾ
ਹੈ, ਅਜੀਬ ਬਿਬ ਹਨ, ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਦੇ ਮਨ-ਸੋਸਾਰਾਂ ਦੇ
ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਫਟਪਟਾਹਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਮੋਹਨ
ਜੀਭ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ :
ਦਫ਼ਤਰੀ ਵਾਈਲ ਉਹਦੇ ਲਈ ਭੋਰੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੈ
ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਬੀਆਬਾਨ 'ਚ ਜਗਦਾ ਦੀਵਾ
ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਮਈ ਸੀਰੀ ਦੀਆਂ ਮੀਦੀਆਂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ
ਤੋਸੇ ਦੇ ਮੁੱਛੇ ਘੁੰਝ 'ਚੋਂ
ਤੇ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਖਲਾਅ ਦੀ ਸੁੰਨ ਵਾਂਗ
ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡਦੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ
ਪਰ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ
ਪਿਆਦਿਆਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਫ਼ 'ਤੇ
ਤਾੜੀ ਪੀਦਿਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤੌਕਿਆ ਹੈ
ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਿਬ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਕਿਸ ਨੇ
ਸਿਰਜਣੇ ਸਨ? ਇਹ ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਨ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਥਰ ਜੇਠਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਕਿਹਾ ਤੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕਰ
ਦਾ ਸ਼ਰਫ਼ਤ, ਗੁਰਮਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਗ ਦਾ ਅਸਪਾਤੀ ਪਹੀਆ
ਕਿਹਾ ਤੇ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਬਹੁਲੀ 'ਚ ਜਗਦਾ ਚਿਹਰਾ। ਸੋਭ ਸਿੰਘ
ਸੋਧੋਂ ਉਸ ਲਈ 'ਕੋਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ' ਸੀ।
ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ
ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਕਟੜਿਆਂ, ਕਿੱਤਿਆਂ
(ਆਬਾਦੀਆਂ), ਰੋੜ੍ਹੀਆਂ, ਸਭਕਾਂ, ਅਗਾਂਤਿਆਂ ਤੇ ਰਾਗਾਂ 'ਚ
ਉਭਰੀ ਦੂਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਬੀਮਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੋਆ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ,
ਉੱਥੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਵਿਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਸੁਰਮਸ਼ੀ ਤੇ ਪ੍ਰਗੀਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਜਨਮੇ :
ਆ ਨੀ ਸਖੀਏ
ਵੇਖ ਨੀ ਸਖੀਏ
ਕੌਣ ਪਹਾਗੁਣਾ ਆਇਆ
ਨਾਲੇ ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਲੈ ਗਿਆ
ਨਾਲੇ ਲੈ ਗਿਆ ਕਾਇਆ

ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਸਖੀਏ
ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਉਨਾਬੀ
ਦੂਜਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ
ਜਗਦਾ ਰੂਪ ਮਤਾਬੀ
ਏਸ ਰੂਪ ਨੇ ਸਖੀਏ
ਅੱਥਰਾ ਮਨ ਭਰਾਇਆ

ਇੱਕ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੜ੍ਹ ਉਨੀਦਾ
ਦੂਜੇ ਵਾਟ ਲੰਮੇਰੀ
ਇੱਕ ਨਾ ਨਦੀਏ ਪੱਤਣ ਪੌਦਾ
ਦੂਜੇ ਚੜ੍ਹੀ ਹਨੇਰੀ
ਇਸ ਤੁੱਤੇ ਇੱਕ ਚੋੜਾ ਜਾਗੇ
ਜਾਂ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਛਾਇਆ
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਦੇ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਵੋ ਤਾਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਗੀਤ ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋਏ, ਤੁਰਦਾ ਜਾਏ, ਤੁਰਦਾ ਜਾਏ, ਜਿਵੇਂ:
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਟਿਣ ਇਹ ਢਲੇ
ਮੋਰਿਆ ਮਹਿਰਮਾ.....
ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਤਨ ਇਹ ਤਪ

ਤਪੇ ਵੇ ਮੋਰਿਆ ਮਹਿਰਮਾ.....

ਦੀਵਾ ਇਕ ਬਾਲ ਕੇ
ਬਨੇਰੇ ਉਤੇ ਰੱਖਦੀ ਆਂ
ਇੱਕ ਪੁਰ ਅੰਦਰ ਬਲੇ
ਬਲੇ ਵੇ ਮੋਰਿਆ ਮਹਿਰਮਾ.....

ਸੁਖ ਲੱਘ ਜਾਂਦੀ ਆ
ਦੁਪਹਿਰ ਢਲ ਗਈ ਆ
ਚੰਦਰੀ ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਨਾ ਢਲੇ
ਢਲੇ ਵੇ ਮੋਰਿਆ ਮਹਿਰਮਾ.....

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕ-ਵਾਣੀ
ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਕਲਮ ਵਿੱਚ
ਸੁਹਜਮਈ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠ
ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਝੀਸਾ ਦੇ ਕੋਨਾਰਕ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ 'ਕੋਨੇ
ਦਾ ਸੁਰਜ' ਲਿਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਬੇਦੇ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਵੀ
ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਗਾਜ਼ਰ ਹੀ :
ਨਦੀਏ ਨੀ ਤੇਰਾ ਨੀਰ ਡੋਲਦਾ
ਅੱਖੀਏ ਨੀ ਤੇਰਾ ਪਾਣੀ
ਰੂਹੇ ਨੀ ਤੇਰੀ ਵੇਦਨ ਜਾਗੇ
ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਲਾਂ ਥਾਣੀਆਂ
ਨਦੀਏ ਨੀ ਤੇਰਾ ਨੀਰ ਡੋਲਦਾ.....
ਤੇ ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਗਜ਼ਲ 'ਨਟਖੱਟ ਵਗਣ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀਵੇ
ਡੋਲ ਰਹੇ/ਬੱਦਲ ਤੇ ਪੁਛਾਵੇਂ ਕਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੇ/ਸੁਣਿਆ ਸਾਡੇ
ਯਾਰ ਉਲਾਮ' ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਕਿਨਾ ਮੁਖ ਦਿਲ ਦੇ ਏਨਾ ਕੋਲ
ਰਹੇ/ਸਾਡਾ ਕੋਮ ਸੀ ਜਾਗੇ ਖਾਤਰ ਕੱਢ ਬਣਨਾ/ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਮ
ਕੱਢੋਂ ਸਾਵਾਂ ਤੋਲ ਗਏ।
ਮੋਹਨਜੀਤ ਗਜ਼ਲ ਨਹੀਂ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋ
ਨਿੱਬੜਿਆ। 'ਸਹਿਕਦਾ ਸ਼ਹਿਰ', 'ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਮਸਖਰੇ',
'ਵਰਵਰੀਕ', 'ਗੁੜ੍ਹੀ ਲਿਖਤ ਵਾਲਾ ਵਰਕਾ', 'ਭਾਣਾ ਵਾਲੇ ਬੁੱਠੇ',
'ਕੀ ਨਾਰੀ ਕੀ ਨਦੀ', 'ਉਹਲੋਂ ਵਿੱਚ ਉਦਿਆਰ', 'ਹਵਾ
ਪਿਆਜ਼ੀ' ਤੇ 'ਕੋਨੇ ਦਾ ਸੁਰਜ' ਇਸ ਕਾਵਿ-ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਉਹ
ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਲੌਅ ਉਜਾਗਰ
ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕੋਨੇ ਦਾ ਸੁਰਜ' ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ
ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਸੋਭ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਸੀ, 'ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਥਾ (ਕੋਨਾਰਕ ਮੰਦਰ ਦੇ
ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕਥਾ) ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ
ਹੋਂਦਾ ਏ, ਨੱਚਦਾ ਏ, ਗਾਉਂਦਾ ਏ ਤੇ ਪੂਰੀ ਹਯਾਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਲੈ
ਜਾਂਦਾ ਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ।' ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਤ
ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਏਦਾਂ ਚਿਤਰਿਆ:
ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਹੈ?
ਜੋ ਸਭ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੇ ਗੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ?
ਆਖਿਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
ਕੀ ਦਰਦ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ?
ਪੀੜ ਹੱਲੀ ਹੱਲੀ ਜੀਰਦੀ ਹੈ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ
ਕਪਾੜ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਖਾਂ ਤੀਕ
ਬੰਦਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ?
ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ?
ਇਸੇ ਲਈ ਜੂਝਿਆ ਹਾਂ ?
ਪਰਤ ਅੱਥਰ ਇਕ ਕੀਤੇ ?
ਗਾਓ ਅਸਗਾਰ ਸਾਗਰ ?
ਮਾਰੀਆਂ ਚੰਦ-ਸੂਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੈਨਤਾਂ ?

ਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਪੀੜਾ ਹੈ ?
ਕੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਰਦ ਦੀ ਗਲੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ?
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਮਨ 'ਚ ਹੈ
ਮਿਲ ਗੀ ਜਾਏ
ਪਾ ਮਿਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋ
ਉਸ ਨੇ ਕਰਮ, ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਗਾਧੀਆਂ
ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਪੀੜਾ ਉਮਰ ਜੋੜੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ/ਦਰਦ ਭਾਣੀ ਬਣ
ਜਾਂਦਾ/ਬੁੱਧ ਬਿਰਹਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਟ ਹੈ/ਵਿਆਧਾ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ।'
ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਗਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਤੁਰ
ਗਿਆ ਏ ਤੇ ਉਸ ਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਕਵੀਆਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਿੱਘੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾਏ
ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਣਾ ਏ।

ਸਮਕਾਲ

ਸੁਰਤਿ : ਬੰਸਤ, 2024 ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਕ

'ਸੁਰਤਿ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮੋਰ
ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਪੱਖੋਂ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਚ
'ਸੁਰਤਿ' ਨਵ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰਜਣ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕ
ਪਤਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ
ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦਾ
ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੈ।
ਜਿੰਦ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ
'ਸਨਕੀ ਬੁੜ੍ਹਾ-ਪ੍ਰੇਮ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਤੇ
ਗੁਰਬਚਨ ਨਾਲ ਡਾ.
ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ
ਪਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਰੱਚਿਕ ਹਨ।
ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ,
ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲ, ਵਰਿਆਮ
ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੀ ਚਿੱਤਰੀ ਸੁਰ ਖਿੱਚ
ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਤਨਾਮਾ (ਕੋਡਲ ਲਾਈਟ
ਫਿਨਰ), ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਸਤੰਜ (ਐਪੀਲੋਪਸੀ ਵਾਰਡ),
ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੱਸਾ (ਮਾਂ ਵਰਗੀ), ਇਲਿਆਮ ਘੋਮਣਾ (ਮੁੱਠ
ਤਰਫ ਕਾਅਬੇ ਦੇ), ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਅਸਲਮ (ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਣੇ),
ਅੱਥਰੀ ਰੁਸੋਨੀ (ਅਵੱਲ ਨਸ਼ੇ), ਉਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਤੰਤਰਤਾ
ਸੰਗਰਾਮੀ) ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਵੀਂ ਕਥਾ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਘੜਨ
ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਜਸਬੀਰ ਮੰਡ (ਚੁੜੀਆਂ ਲੱਖ ਯਾਦਾਂ) ਤੇ
ਜਸਵੀਰ ਰਾਣਾ (70% ਪ੍ਰੇਮ-ਕਥਾ) ਦੇ ਨਾਵਲ ਅੱਥਰ ਛਪ
ਹਨ। ਅੱਥਰੀਸ਼ਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ 'ਤੁਰਨਾ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਨਦੀ
ਕਿਨਾਰੇ', ਸੁਖਪਾਲ 'ਫੁੱਟਰ-ਲਾਣਾ', ਪੁਨਮ 'ਪ੍ਰੀਤਲਤੀ
ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ' ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾ ਦਾ ਸੁਹਜ ਦਿੰਦੀਆਂ
ਹਨ। ਜਗ ਬਹਾਦਰ ਗੋਇਲ 'ਦਾ ਇਗਲਿਸ਼ ਪੇਕੋਟ', ਤੇ ਡਾ.
ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪੁਰਨਮਾਸ਼ੀ' ਤੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 'ਚੰਦਨ ਦੀ ਕਵਿਤਾ' ਤੇ ਡਾ.
ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ ਵੱਲੋਂ 'ਵੱਡ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ'
ਬਾਰੇ ਬੰਜ ਭਰਪੂਰ ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ। 'ਮਿੱਲਣਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ'
ਤਪਿਤ ਅੱਲੋਕ ਵਾਜਪਾਈ, ਮਿੱਦੁਲਾ ਗਰਗ, ਬਲਵਿੰਦਰ
ਭੀਖੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪੁੱਗਾ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ, ਡਾ. ਜੇ. ਐ. ਸੋਧੋਂ,
ਪਰਮਜੀਤ ਚੌਗਰਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। 'ਪਾਪੂਲਰ ਸੰਗੀਤ' ਤੇ
ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਜ, 'ਸਿਨਮਾ' ਤੇ ਦੀਪ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਇਵੇ' ਬਾਰੇ ਗਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਬਰਾੜ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਗੁਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ, ਕੋਵਲ ਪਾਲੀਵਾਲ, ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੂਰੀ,
ਸਫਰਨਾਮੀ ਸਵੈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗਾਜਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੋਮੀ ਬਾਰੇ ਤੇ
ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਮੋਹਣ ਚੌਥੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੀਪ
ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਕਸ਼ੀਪਾਲ ਪੰਜਕੌਰਾ, ਨਵਚੰਦਨ, ਪਾਲੀ
ਬੁਧਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ, ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ,
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਗਰਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ
ਗਰੇਵਾਲ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ
ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ 'ਸੁਰਤਿ' ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਗੁਰਬਚਨ ਗਿੱਲ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਚੌਗਰਾ,
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਵਨੀਤਾ, ਪਾਲ ਕੌਰ, ਜਸਵੰਤ ਜ਼ਰਫ, ਡਾ.
ਰਵਿੰਦਰ, ਜਸਵਿੰਦਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਵਿਜੈ ਵਿਵੇਕ, ਚੌਗਰਾ,
ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਧੂ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਕੰਗ, ਵਾਹਿਦ,
ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ, ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ, ਰਮਨ ਸੰਧੂ, ਕੁਲਜੀਤ
ਜੰਜੂਆ, ਗੁਰਜੰਟ ਰਾਜੇਆਰਾ, ਜਗਪ੍ਰੀਤ ਬੋਸ, ਮਨਦੀਪ
ਅੱਲੋਖ, ਸਿਮਰਨ ਅਕਸ, ਕਿਰਤ, ਤਾਰਿਹ ਸਰਾ, ਤਸਮਿਲ
ਕਲੀਮ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਛਪੀਆ
ਹਨ। ਪਰਚ ਆਰਟ ਪੇਂਟ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਤ ਦਿੱਖ ਨਾਲ
ਛਪਿਆ ਹੈ। ਪਰਚ ਦੇ ਪੰਨੇ : 256, ਮੁੱਲ : 200 ਰੁਪਏ ਹੋ।
ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ : ਸੰਪਾਦਕ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, 113,
ਕਬੀਰ ਪਾਰਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮੁਬਾਇਲ : 98150-73801

ਤਾਸਮਨ : ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ, 2024

ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦਾ ਜਾਵੇਦ ਅਖ਼ਤਰ
ਬਾਰੇ ਅਲੱਖ 'ਜਾਦੂ ਨਗਰੀ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ' ਰੱਚਿਕ ਹੈ।
ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਸਮੱਗਰੀ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।
ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲੀ
ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਦੀ
ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਛਪੀ ਹੈ।
ਜਗਤਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਵੱਲੋਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰ
ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ,
ਰਮਨ ਮਿਸ਼ਰਾ ਵੱਲੋਂ
ਗਾਹੀ ਮਾਸੂਮਾ ਰਸ਼ਾ ਬਾਰੇ,
ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਵੱਲੋਂ
ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਬਾਰੇ
ਲੇਖ ਛਪੇ ਹਨ। ਪਨਵੱਤ
ਪੰਨੇ 'ਚ ਸੈਕੰਡ ਸੈਕਸ', ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗਿਆਨ
ਪੁਸ਼ਟ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਅਤੇ ਦੇਵ ਕੁਰਾਈਵਾਲਾ ਦਾ
ਯਾਤਰਾ ਪੁਸ਼ਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾਕਾਰ ਮਾਇਲ ਤੁਸ਼ੇਨ
ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਜਨੀ ਗੰਧਾ (ਜਗਵਿੰਦਰ
ਜੰਦਰ), ਪਾਸਕੁ (ਆਗਾਜ਼ਬੀਰ) ਤੇ ਅਜੰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
(ਖ਼ਵਾਜਾ ਅਹਿੰਦਰ ਅੱਬਾਸ), ਲਾਲੀਪਾਲ (ਨਜੀਰ ਅਹਿੰਦਰ)
ਚਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ 'ਸੁਰ ਵਾਗਹਿਉ ਪਾਰ ਦੀ'
ਸਲੀਮ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਵੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ।
ਕੋਵਲਜੀਤ ਭੁੱਲਰ, ਪੁਭਜੋਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਕਾਰ ਅੱਲੋਖ, ਰਿਸ਼ੀ
ਹਿਰਦੇਪਾਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਜੰਪਾਲ, ਬਲਵੰਤ ਫਰਵਾਲੀ,
ਕੋਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਪਾਲ ਸੰਧੂਵਾਲੀਆ, ਮਨੀਸ਼
ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਲਦ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਛਪੀਆਂ
ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਹੈ। ਪਰਚ ਦੇ ਪੰਨੇ : 248, ਮੁੱਲ : 150 ਰੁਪਏ ਹੋ।
ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ : ਸੰਪਾਦਕ: ਸਤਪਾਲ ਭੀਖੀ, ਐਮ. ਆਈ.
ਜੀ. 590, ਫੋਜ਼-1, ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ,
ਮੁਬਾਇਲ : 98761-55530

ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ : ਅਪ੍ਰੈਲ, 2024

ਨਵੇਂ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਪਰਮਜੀਤ ਚੌਗਰਾ ਦੀ 'ਓਗਿਆਨਾ
ਫਲਾਚੀ' ਅਹਿਮ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਗਣੇਸ਼ (ਮਨਜੀਤ
ਮੰਡੇ) ਦੀ ਛਪੀ ਹੈ।
ਗੁਰਮੀਤ ਕਲਿਆਣਵੀ,
ਮੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ,
ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ,
ਬਲਜਿੰਦਰ ਬੱਲ,
ਸੰਜੀਵ ਸੈਣੀ,
ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ,
ਸੁਰਜੀਤ, ਅਮਰਜੀਤ
ਨਿੱਝਰ, ਦਾਦਰ
ਪੰਡਰਵੀ, ਅੰਬਰੀਸ਼,
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ, ਡਾ.
ਦੀਪਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਲੇਖ
ਹਨ। ਨਵ ਸੰਗੀਤ
ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ,
ਸਵਨ ਕਵਿਤਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ
ਰਾਣਾ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਗਿੱਲ,
ਅਮਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਜਗੋ ਭੰਗਰ, ਮਨਜੀਤ ਅਰ
ਧੀਮਾਨ, ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ,
ਰਣਜੀਤ ਕਲੰਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਚਿੱਲੋਂ, ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ, ਮਲਕੀਤ
ਜੰਗ, ਜਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਭਿੰਡਰ, ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ,
ਇਕਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਚਾਵਲਾ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ
ਚਾਵਲਾ, ਬਲਜੀਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਰਜਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਜੰਜੀ
ਜੰਦਲ ਬੋਸ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਬੀਰ ਦੀਆਂ
ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ
ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਚ ਦੇ ਪੰਨੇ : 66, ਮੁੱਲ : 50 ਰੁਪਏ ਹੋ।
ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ : ਸੰਪਾਦਕ: ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਗਲ, 20
ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਕਲੋਨੀ, ਵਡਾਲਾ ਚੌਕ, ਜਲੰਧਰ, ਮੁਬਾਇਲ :
98725-49506

ਮੋਹਨਜੀਤ ਮੋਹਨਜੀਤ ਸੀ। ਉਸ ਵਰਗਾ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।
ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਭਰ ਵਹਿਦਾ ਦਰਿਆ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਪਣ ਪਿੱਛੇ
ਸੋਦਾਈ, ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਵਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ
ਇਹ ਮਾਣਮੱਤਾ ਸ਼ਾਇਰ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ
ਅਲਵਿਦਾ ਕਰ ਗਿਆ।
1938 ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਦਲੀਵਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ
ਜਨਮ ਇਸ ਮੁੱਛੇ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਨੁਠਾ ਹੈ, ਮਿੱਠਾ,
ਕੁਝਤਣ ਭਰਿਆ, ਜਿੱਤਾਂ ਤੇ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦਸਤ-ਪੰਜਾ ਲੈਣ ਦਾ
ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ
1985 ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ, ਬੜੇ ਉਦਾਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਲੂੰਧਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੋਹਨਜੀਤ ਉਦਾਸ
ਸੀ ਤੇ ਉਹ 1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚੋਂ ਆਪਣਾ ਪਰਾਣਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਫ਼ਕਾਮਈ ਤਾਸਵੀਰਕਸ਼ੀ
ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਹਿਕਦਾ ਸ਼ਹਿਰ' ਵਿੱਚ
ਕੀਤੀ ਸੀ। 1985 ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ
ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਕਹਿਰ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਹੋਛਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਸ਼ਾਧੀ
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਨੂੰ ਸਾਂਭਦੀ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ
ਉਦਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ
ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ
ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਹਿਫਲਾਂ
ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਜੁੜੀਆਂ, ਓਨੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਘਰ
ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ; ਛੋਟਾ ਘਰ ਤੇ ਵੱਡਾ
ਦਿਲ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਖੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਤੇ
ਪੁੱਤਰ ਨੀਲੀ ਤੇ ਸੋਨੀ।
ਜਿੱਥੇ ਮੋਹਨਜੀਤ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰਸੇ
'ਚੋਂ ਸੁਹਜ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡ
ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ
ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਰਸਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਵਿਕਾਸ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ
ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਾ ਵੇਲੇ ਦੀ ਉਪਰਾਮਤਾ ਤੇ ਬੋਗਾਨਗੀ ਨਾਲ ਘੁਲਦਾ
ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹਨ ਤੇ
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਕਲਾਵਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ
ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ 'ਮਸ਼ਹੂਰ', 'ਬੋਲਾ', 'ਜੰਗਲ', 'ਮਜ਼ਮਾ' ਆਦਿ
ਜਿਹੇ ਬਿਬ ਉੱਭਰੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ, ਭੀੜ ਤੇ ਸੱਭਿਆਤਾ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ
ਵਿੱਛ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ
ਵਿਚਲੇ ਬਿਬਾਂ, ਖੱਪਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢਦਿਆਂ ਉਸ
ਨੇ ਲਿਖਿਆ :
ਜੰਗਲ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਨਗਰ ਦੀ ਵਬਤ, ਮੁਕਦਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ
ਵਿਗਾਸਦੀ ਹੈ
ਜੰਗਲ: ਵਗ ਰਿਹਾ ਦਰਿਆ; ਨਗਰ: ਸੁੱਤਾ ਸਰੋਵਰ
ਸ਼ੇਰ ਅਣਖੀ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਪਰਵਾਨੇ ਦੇ ਨੇ
ਪਤਿੰਤਰ ਪੱਥੀਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਲਈ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਜ਼ੁਹਰ ਸੁੱਚੇ ਰੋਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਏ ਨੇ
ਕਿ, ਸਰੋਵਰ ਹੁਣ ਵੀ ਦਰਿਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾ-ਦਿਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇ
ਮੁਕਟ ਪਰ ਕਦੇ ਨੰਗਾ ਜਿਸਮ ਬਾਹਾਂ 'ਚ ਲਏ ?

ਜਤਿੰਦਰ ਮਹੌਰੇ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਮੌੜ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਦੀ 'ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ'
ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਛਾਈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ
ਨਾਇਬ ਸੱਚ ਵਿਵਾਦਤ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ
ਬਾਇਓਪਿੱਕ ਦਾ ਚਰਚਿਤ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ।
ਜਿਉਣਾ ਮੌੜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ
ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ ਪੁਰ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤਰਫਾਂ
ਛੋੜੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਸਮਾਈ ਨਾਬਰੀ
ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਏ-ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਗੁਲਾਤ
ਨੇ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਘੁਟ
ਐਡਵਾਂਸ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਹਸਪਤਾਲ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰ ਡਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਨ।

“ਬਾਬੀ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਨ ‘ਤੇ ਏਨਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਨੂੰ ਸੀ, ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ?” ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਸਲੀਪਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਲੱਗਿਆ ਬੇਟਾ ਸੰਦੀਪ ਪਿਉ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਕੌਸ਼ਿਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਗਿਰਧਾਰੀ ਦਾ ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ ਕਰਤਾਰਾ ਵੀ ਹੋਰਾਨ ਸੀ, “ਬੇਟਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਿਆ।” ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹੋ, ‘ਕਰਤਾਰਿਆ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆ ਜੇ, ਬੱਚੇ ਸਭ ਸੱਟ ਕਰ ਲੈ, ਆਪਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸੁਖਮੁਖ ਸਨ।

“ਚਾਚਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਕੀ ਗਿਆ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਹਮਣੀ-ਯਾਤਰਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ— ਉਹ ਵੀ ਕੋਲਿਆਂ ਨੇ।”
“ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਜਾਅ ਆਉਂਦੇ ਜਦੋਂ ਦਸ-ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਟੂਰ ‘ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਰਤਾਰਾ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੱਤ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਝੀਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਿੱਛੇ ਚੱਕਰਾਂ ‘ਚ ਨਾ ਪੈ ਜਾਈਂ” ਮੇਰੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ‘ਤੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਯਾਰ ਟੈਸਟ-ਟੂਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਨੇ।”

ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਿੱਲਰੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਜੁੜ ਚੱਲੀਆਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਲਿਆਏ ਲੋਪਟਾਪ ਬਾਰੇ ਡੈਡੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਆਪ-ਟੂ-ਡੈਟ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ‘ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ’ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਏ ਟੂਲ ‘ਲਾਈਵ 2 ਵੈਕ’ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ।

“ਕਿਤੇ ਡੈਡੀ ਜੀ ਮੌਤ-ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ‘ਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਗੇ? ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ।”

“ਪੁੱਤਰਾ ਬੰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਦਲੇਰ ਹੋ ਜੇ, ਮੌਤ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਢਾਹ ਹੀ ਲੈਂਦੇ।” ਇੰਨਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਫੈਲੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲੱਗੇ ਕੋਲੋਲ ਵਾਲੇ ਵੱਧਦਿਆਂ ਉਦੋਂ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, “ਓਏ ਸੰਦੀਪ, ਆਹ ਉਨੱਤੀ ਦਾ ਕੋਲੋਲ ਆ ਵੀ ਗਿਆ।”

“ਸਮਝ ਲਈਂ ਗਮਜ ਸੰਦੀਪ, ਇਹਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੂਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਲੈ ਵੀ ਵੈਰ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਦੋ ਆਏ ਮੌਤ ਨੂੰ ਨਿਉਣਾ-ਦੁਲਾਈ 31.2029 ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹਾਂ ‘ਚ ਪਾ ਲਈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਖਾਕਾ ਹੀ ਪਿੱਚ ਤਾ ਕਿ ਝੀਲ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ‘ਉਚ-ਤਕਨੀਕੀ ਡੈਸ਼ ਡੇਟ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਲਬਾਰਟਰੀ’

“ਕਿਤੇ ਡੈਡੀ ਜੀ ਮੌਤ-ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ‘ਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਗੇ? ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ।”

ਸਦਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਹੱਦੀ ਹੈ; ਤੇ ਇਮੋਸ਼ਨਲ ਦੀ ਪਕੜ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਅਕ ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਝੋਲ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਿਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਾਬਲ-ਏ-ਗੌਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਚਮਕੀਲਾ ਸਾਡੇ ਦੋਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ।
ਤੂੰ ‘...ਚਮਕੀਲਾ’ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅੱਲਖ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੇਖਦਾ...?
ਬੋਧਰਾਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਖੁਦ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਨ ਕਿਸੇ ਆਮ ਜਿਹੀ ਕਾਮਰੇਡ ਆਕਾਰ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਸੀ...?
ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਮੁਕਾਮਲ ਤੌਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।
ਇਸ ਵਿਚਾਰੀ ਨਾਲ ਉਹੀ ਬੋਝਣੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਚਮਕੀਲੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਕੁਲ ਸਿੰਧੂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੜੀ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੀਪ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਵਾਰਸ ‘ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਭੈਣ’ ਰਹੀ ਕੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਇਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੀਨ ਚੇਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਬੋਧਰਾਜ ਨੇ ਤੁਹੇ ਸੱਕੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ:
ਬੀਬੀ ਤੂੰ ਵੀ ਸੁਣਦੀ ਏਂ, ਉਸ ਦੇ ਗਾਣੇ...?
ਹਾਂ, ਪਰ ਲੁਕ ਕੇ... ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲੁਕ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਆਪਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਲੁਕ-ਲੁਕ ਕੇ ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਗਾਈਏ ਨੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਪੰਜਾਬਣਾ ਦੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ: ਰਾਤੀਂ ਕੀ ਗੁਜ਼ਰੀ, ਦੋਸ ਪਤਲ ਦੇ ਯਾਰ...
ਟੱਪ ਜਾ ਕੇ ਪੁਕੁੜੀਏ, ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਪਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੁੰਡਾ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਮਰੰਗਾ ਪੱਦਾ ਮਰਾ, ਰਾਹੋ-ਰਾਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀਏ... ਬੋਧਰਾਜ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ,

ਅਖਰੀ ਸਦਾ ਦੀ ਬਾਕੀ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਭੁਝ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਹੋਰਾਨੀ ਹੱਦੀ ਕਿ ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੋੜੀ ਦੂਰ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਡਿੱਗਦੇ ਝਰਨੇ ਬੱਲੇ ਜ਼ਮੀਲਾ ਨੂੰ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਜੇ ਕੁਝੀ ਬੋੜਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਝੇ ਸੀ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਝੀਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਢਲਾਣਾਂ ਇਹਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ ਦੋ ਢਲਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਉਚਾਈ ‘ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਸਰਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਚੱਲਣ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੰਟੀ ਜੋਕਟ ਵੀ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ, ਅਸਲ ‘ਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਝੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੱਲਾਂ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਾਦਪੀ ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਬੱਲੇ ਉਤਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਏਨੇ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਟੈਂਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਬੱਲੇ ਪੱਧਰੇ ਸੇਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।
ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ ਘੱਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਮਾਨ ਨਾ ਟੁੱਟਦਾ, ਨਘੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਝੀਲ ਮੁੱਖ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੈ, ਉਚਾਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗਾਇਬ ਟਰੇਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਝੀਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਝੀਲ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਝੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਕਾਰੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣਾ ਖਰਾਬ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਝੀਲ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਪਟਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਇਹ ਰਸਤਾ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਜਿੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਤਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੁੱਦਾ ਜਿਸ ਰਸਤਿਆਂ ਆਏ ਸੀ, ਉਸੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਤਰਨ ਵੇਲੇ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਚੁਣ ਲਿਆ, ਜੋ ਦੂਰ ਤੋਂ ਬੋੜਾ ਵਲ ਪਾ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀਪੈਰੇਟ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਤਿਲਕਣ ਤੋਂ ਬਚਦੇ-ਬਚਾਉਂਦੇ ਅਸੀਂ ਬੱਲੇ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਗੁੱਪ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੋਟ ਖੱਲੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।
ਬੱਲੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਲਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬੁਝਾਏ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਮੀਲਾ ਦਾ ਬੁਝਾਏ ਫੋਟੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਰੈਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਨਿਚਨੇ ਝੀਲ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।
ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ

ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਇਤਿਆਦ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਖਾ ਬਾਰੇ ਅਕਾਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਚਲਨਾਂ ਦਾ ਨਿਭਾਅ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗਲੋਬਲ ਵਿਲੇਜ਼, ਮਸ਼ੀਨੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਲੇਵਰ ਵਿਚ ਮੰਗਤ ਕੁਲਜਿੰਦ ਨੇ ਸਮੋਟਿਆ ਹੈ।

ਮੰਗਤ ਕੁਲਜਿੰਦ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤਨ ਮਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ, ਮੇਰੇ ਭੂਤਕਾਲ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ‘ਚੋਂ ਕਰੜਾਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਡਾਟਾ ਇੱਕੱਕਾ ਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢ ਕੇ ਹੱਥ ਪਕੜਾ ਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੀ ਬਣੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਲੋਭ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਰੋਟ ਪਿੱਛੇ ਪਰਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇ ਬੱਸ ਇਹੀ ਘੁਟ ਲੱਗ ਗਿਆ ਇੰਦਰ ਦਿਆਗ ਨੂੰ।”

ਆਵਾਜ਼

ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਬਰਬਰਾਹਟ ਨੇ ਦਰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੁਮਿਸਤ ਸੈਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, ਗਲੇ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰ ਚਿੰਗ ਸੁਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ, ‘ਸਰ ਜੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਕੱਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਮੋਟ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ—ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨੀ ਚਾਹੋ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ-ਨੀਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।’ ਸੁਮਿਸਤ ਸੈਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰ ਸੰਤੋਸ਼ ਝਲਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਦੇ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲੀਰਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮੋਬਾਇਲ ਵਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ।

“ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਠੀਕ! ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ।’ ਵਾਪਸ ਮੈਸੇਜ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੁਮਿਸਤ ਸੈਨ ਅਤੇ ਲੀਰਾ ਦੇ ਘਰ ਜਦ ਬੱਚੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜ ਆਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਚੀ ਲੱਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਨਾ ਆਪ ਉੱਚੀ ਬੋਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਈ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ‘ਚ ਕੁੱਤੀ ਆਈ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਅੱਜ਼ਬ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮੋਬਰਾਂ ਦੀ ਹੋ ਆਉਂਦੀ। ਸਿਰੇ ਦੀ ਉੱਚ-ਤਕਨੀਕ ਵਾਲੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਚੋਰੀ ਘੱਟ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਸਨ। ਭੁੱਲ-ਭੁਲੇਖੇ ਹੀ ਕਦੇ ਇਕੋ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਵੀ ਬਜਾਇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਬਿਲਕੁੱਲ ਚੋਰੀ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਨਾ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਕਲ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਤੰਤੂ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਅਤੇ ਸੁਰ ਤੰਤਰੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਸਾਂ ਹੀ ਮੋਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ।

ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ‘ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਨਰਸਾਂ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਮੁਤਾਬਿਕ ਰੌਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੀਆਂ ਗੁਆਂਢਿਕ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ, ਹੱਗਣਾ-ਮੁਤਾਬਾ, ਸੋਣਾ-ਜਾਗਣਾ, ਰੋਣਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ-ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਫੋਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢਿਕ ਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਣ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਤੰਤੂ ਸੁਕਲ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਵਾਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮੱਧਮ ਪੈਂਦੀ ਗਈ।

ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਵਿਆਵਾਂ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ‘ਹਾਈਟੈਕ ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਅਤੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਸੈਂਟਰ’ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੌਨੋ-ਪ੍ਰਮਾਨੇ ਗਲਾ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾ. ਚਿੰਗ ਸੁਨ ਨੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਨ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ, ‘ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੇਕਲ ਕਾਰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੀਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਕਲਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਸੁਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਵਲ ਇਕੋ ਹੀ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੇਕਲ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਨੈਨੋ-ਸਪੀਕਰ ਫਿੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।’

ਐਮਬਾਸਿੰਗ

“ਵੇ ਪੁੱਤ, ਪੈਸੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਹੁਣੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਆਂ ਲਲੋਰੇ ਪੁੱਤ, ਤੇਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਦੇ।”
“ਹਾਂ ਮਾਂਜੀ ਦੱਸੋ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ?”
“ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਚਿਰਾਗ, ਮੇਰੇ ਪੌਤੇ ਦੇ ਮੈਂ ਮੱਥੇ ਲੱਗ ਕੇ ਮਸਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਆਹ ਮਰੀਅਲ ਚਿਰਾਗ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗ ਜੇ।”
“ਮਾਂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਹਲਾ ਈ ਦਿਲ ਸਿਟੀ ਬੈਠਿਓ, ਦੇਖ ਲਿਉ ਕੁਝ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੁੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਲਿਜਾਊ।”
“ਪਰ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਜੁਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।”
“ਕੱਲ੍ਹ।” ਕੁਝ ਸੋਚਿਆਂ ਉਸ ਨਿਕਾ, “ਅੱਛਾ, ਅੱਛਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬਾਹਲੇ ਗੁਆੜ ਰਹਿੰਦੇ ਬੰਨਾਰ ਆਲੇ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਮੁਖਤਿਆਰ ਗਿਆ ਸੀ ਕੋਨੇਡਾ, ਉਥੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੈਂਦੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹਦਾ ਇੱਕ ਪਿੰਡਾ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤੇ, ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ— ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਕਮਾਲ...”

ਨਵਾਂ ਨਾਇਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੱਲ ਕੀ, ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਦੋਗਲਾਪਣ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਫਿਲਮ ਵੇਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਫਿਲਮ ਚਮਕੀਲੇ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਹੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੋਗਲੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਮਕੀਲੇ ਦਾ ਦੋਗਲਾਪਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਚਾਹਤਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਮਰਜੱਤ ਨਾਲ ਏ-ਵਿਟਾਹੋ ਹੋਣ ਦਾ ਬੁਨ ਬੋਲ ਕੇ ਵਾਪਰਕ ਡਰੋਥ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਹਿੱਟ ਜੋੜੀ ਬਣੀ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਉਸ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਾਇਕ ਦਾ ਬੇ-ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਲਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕੀਲੇ ਦੀਆਂ ਕੋਸਿਟਾਂ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਕੋਸਿਟ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਡਰਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਗਲੀ ਨਸਲ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਚਮਕੀਲੇ ਸੁਣ ਵੱਲ ਸ਼ੋਕਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਖੁਬਸੂਰਤ ਸੋਕੇਤਾਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਇਮੋਸ਼ਨਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ‘ਜੋੜੀ’ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ‘ਚਮਕੀਲਾ’ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਮੋਸ਼ਨਲ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਲਈ ਵੀ ਜਾਣੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਨੇ ਹੋਰ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਬੋਧਰਾਜ ਅਚਾਨਕ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।
ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ।
ਕਰ ਲੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।
ਜਿਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਲੋਕ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ‘ਜੋੜੀ’ ਵੇਲੇ ਸੁੱਤੀ ਕਿਉਂ ਪਈ ਸੀ...?
ਕਈ ਵਾਰ ਅਪੂਰੇ ਸਵਾਲ ਪੂਰੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਿੰਦੇ ਕੋਰ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸੋਕੜੇ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਚੋਹਰਾਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਉਹਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿੱਥੇ ਮਰ-ਖਪ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਉਹ-ਸੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ। ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸੱਸ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪੁੱਤਿੰਦੇ ਕੋਰ ਨੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲੇ ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਮਰਦੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਦੇ ਬੇਨੀ, “ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਨੂੰ ਜਗਦਿਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮਰਾਂਗੀ। ਪੁੱਤ ਜਲੌਰੇ ਦੇ ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ। ਉਹੜ-ਪਹੜ, ਟਾਟਕੇ, ਜਾਦੂ-ਮੰਤਰ, ਪਾਠ-ਪੂਜਾ, ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਸਭ ਕਰਵਾਏ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਰੱਬ ਦਾ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੀ ਤੇਰੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਹੱਥ ਰੁਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਰੱਬ ‘ਤੇ ਡੋਰੀਆਂ ਸੁੱਟੀ ਬੈਠੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸੀਰੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਮਿੱਦੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਰਦਾਰਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਹੱਥ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਘਰੇ ਸੱਦ ਲਿਆ।”

ਸਦਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਫਸਿਆ ਹੈ ਗਰੀਬਾ ਵਰਗਾ, ਜੋ ਸਾਵੀਂ ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੀ ਹਮੀ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੀਉਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਨਾਵਲ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਚਿਤਰਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਤਾਪੁਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੇਂਡੂ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ:
“ਬੋਝ ਵੇਕਲ ਨਾਲ ਆਡਰੇ ਮਹਿਤਾਪੁਰ...”
ਸ਼ਾਮਲੀ ਚੋਰਣ ਨਾ ਦਿੱਸਿਆ।
ਇਹ ਚਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਣਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਨਾਵਲੀ ਵੱਥ ‘ਤੇ ਭਾਰ ਜਾਪੇਗੀ, ਪਰ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣੀ, ਸਮਝਾਉਣੀ ਅਤੇ ਮਨਾਉਣੀ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਜੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਡਰੇ ਵਾਲਾ ਵਿਕਾਸ, ਬੋਝਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਕਰਨਾ, ਖੇਤੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਦੁੱਧਾਰੂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਆਖ਼ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮਾਊ ਆਰਦੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰੀਪਾਲ ਦੀ ਭੈਣ ਠਾਮੁ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਚਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸੁੱਖ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੱਡ-ਵੱਡਾਈ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੰਝਕ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੁੱਖ ਦੇ ਠਾਣੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅੱਠ ਵੀ ਸਾਡੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਿਆਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਲਮੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ‘ਚ ਅੱਸ ਹੋ ਤੱਕ ਉਲਝਦੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਉਲਝ

ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬਕ ਹੀ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਮਾਸਟਰ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਆਸਰੇ ਸਾਡਾ ਸਰੂਲ ਪੁੱਥੋ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੂਲ ਤਾਂ ਵਫਦੇ ਨਹੀਂ, ਦੁਖੀ ਜਨਤਾ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਚੁਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸੁਆਮੀ, ਸੱਤ, ਬਾਬੇ ਆਦਿ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੀ ਸਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਲਝਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਲਝਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਵਾਸਤਾ

ਅਫ਼ਵਾਹ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਟੇਰ ‘ਐਡਵਾਂਸ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ’ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਗੁੰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਾਵਟਵੇਅਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਟੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਮ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਫ਼ਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਫ਼ਵਾਹ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਿਆਂ ਵੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਜਦੋਂ ਵਾਇਰਿੰਗਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਟੇਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ

ਨੂੰ ਫਲੋਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬੋਰਡ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ‘ਸਾਨੂੰ ਖੋਦੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ‘ਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਅਗੇਤੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ।’

ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਸੁਨੇਹਾ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ‘ਤੁਹਾਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਬਕਾਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਟੇਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।’ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਨਹੇਰੀ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਠ ਪਾਇਆ। ‘ਕੱਲ੍ਹ ਦਿਨਾਂ’ ਨੇ ਇਕ ਝਟਕੇ ਨੀ ਹੀ ਬੇਹੁਜ਼ਗਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ‘ਚ ਜਦ ਸਟੇਰ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛ ਹੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਖ਼ੁਦ ਕਰਨ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਘੁਸਾਰ-ਮੁਸਾਰ ਤਾਂ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਟੇਰ ਦੇ ਬੁਹੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੋਰਡ ਉੱਪਰ ਲਿਖਿਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ,
‘ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।’ ਨਾਲ ਹੀ

ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਨ ਕਿ ਸਟੇਰ ‘ਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਖ਼ੁਦ-ਕਾਰਡ ਸਾਹਮਣੇ ਲੱਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਓ, ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਨੇ, ਅਤੇ ਈਮੇਲ ਐਡਰੈਸ ਭਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ‘ਐਪ’ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਬਾਈਲ ‘ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰੋ ਕੇ ਵੀ ਹੋਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਅੰਦਰ ਆਦਮੀ ਨਾ ਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਵਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੀ ਫਲੋਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਲਫ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਮਾਨ ਲਓ, ਵੇਖੋ, ਪਸੰਦ ਹੋ

ਯਾਤਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇਵ ਕੁਰਾਈਵਾਲਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਗੇਟ ਲੇਕ ਟਰੈਕ

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੁੱਦਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਲੱਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲੱਗ ਲੱਦਾਖ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਘੁੰਮਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਲੱਦਾਖ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੰਗਨ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਛਿਤਕੜੀ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਟੈਂਟ ਲੱਗ ਦੇਖੇ, ਛਿਤਕੜੀ ਨੇਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ ਉੱਤੇ ਸਿੰਧ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੱਸਿਆ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਇੱਕ ਅੱਠ-ਦਸ ਦਿਨ ਦਾ ਪੈਦਲ ਰਸਤਾ (ਟਰੈਕ) ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਹੋ ਕੇ 'ਨਾਰਾ ਨਾਰਾ' ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਂਟ ਉਹ ਟਰੈਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਟਰੈਕਿੰਗ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਰੈਕਿੰਗ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜਨਮ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਇਡ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੋਨਮਰਗ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਥੋਂ ਬੱਸ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਜੰਮੂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਡੱਲ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਚ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਲਈ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡੀ-ਛੋਟੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੱਕ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਮੁਫ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਨਮਰਗ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗਾਇਡ ਨੇ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਮਿਲਾਈ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਸੋਨਮਰਗ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਏਥੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਫ਼ਸਰ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਬੈਠਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕਅੱਪ ਕਰਵਾ ਲਵੋ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੁਰਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਬੋਝੇ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਖਰਚਾ ਵਧਦਾ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਗਾਇਡ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਫੋਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਾਇਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਰੈਕ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਾਇਡ ਲੱਭਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਵਿਹਲੇ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਵਾਂ ਗਾਇਡ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸੋਨਮਰਗ ਫਿਰਦਿਆਂ ਨੇ ਦੇ ਵਾਰ ਗਾਇਡ ਲੱਭੇ, ਪਰ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਏ। ਗਾਇਡ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੋਨੋਂ ਖਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਾਇਡਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਪਰਥਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅੱਖ ਸੰਤੋਖਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕੋਈ ਵਿਚਲਾ-ਵਿਚਲਾ ਟੂਰਿਸਟ ਸੋਨਮਰਗ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਤੁਰਦਿਆਂ-ਫਿਰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਇਡ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਾਇਡ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੋਨਮਰਗ 'ਚ ਬੋਝੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਕੱਟੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਰਾਤ ਕਿਰਾਇਆ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਗਾਇਡ ਦਾ ਨਾਂਅ ਵਿਆਜ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ੇਖ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਸੋਨਮਰਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਆਜ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਲ ਸੁਭਾਅ ਦਾ 26-27 ਸਾਲ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਸੋਨਮਰਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਟਰੈਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਇਸ ਟਰੈਕ ਦਾ ਸਾਡੇ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪੱਕੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨ ਚੱਕਣ ਲਈ ਘੋੜਾ, ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਇਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਟਰੈਕ 'ਤੇ ਜੋ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਵੇਗਾ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਰੁਕਣ ਲਈ ਟੈਂਟ ਅਤੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਵੀ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਘਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸੀ।

ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਟਰੈਕਿੰਗ ਕਰਨੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਪਾਸ ਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹਨ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟਰੈਕ ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਠੱਕੇ (ਪੈਕਜ) ਵਿੱਚ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਠੱਕੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਗਾਇਡ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਪਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ

ਠੱਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਇਹਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਘੁੱਮਕੜਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰਚ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘੁੰਮਣਾ। ਇੱਕ ਸੈਲਾਨੀ ਅਤੇ ਘੁੱਮਕੜ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਲਾਨੀ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਘੱਟ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੁੱਮਕੜ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਟਰੈਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗਾਇਡ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਦੂਸਰਾ ਦਿਨਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਲਪਰ (ਗਾਇਡ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਤ ਰੁਕਣ ਵਾਲੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਬੋਝੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਟੈਂਟ ਗੱਠਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਵੱਡੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਟਰੈਕ ਰਾਤ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਟੀਮ ਠਹਿਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰਨਾ, ਟੈਂਟ ਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਟਰੈਕ ਦੀ ਫੀਸ ਵੀਹ ਤੋਂ ਪੰਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਸੂਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੱਕ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਖਰਚਾ, ਗਾਇਡ, ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਪਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਵਾਦਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਟੈਂਟ, ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੱਕੀ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਣੇ ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਵਿਆਜ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਸੋਨਮਰਗ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਛੋਟੇ ਬੁਟੇ ਨਾਲ ਗੈਸ ਸਿਲਿੰਡਰ, ਇੱਕ ਚੁੱਲ੍ਹਾ, ਕੁਝ ਭਾਂਡੇ, ਚੌਲ, ਮੈਗੀ, ਚੌਲੇਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਕਰ ਲਈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਟਰੈਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਛਿਤਕੜੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ (ਸੋਨਮਰਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿੱਛੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ)।

ਵਿਆਜ ਸਾਨੂੰ ਛਿਤਕੜੀ ਤੱਕ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਵਾਪਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਸਾਥੀ ਸੀ ਦਸ ਕਲਾਸਾਂ ਪਾਸ ਅਠਾਰਾਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਹਮੀਰ। ਸਮੁੱਚੀ ਤਲ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਛੱਬੀ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਛਿਤਕੜੀ ਪਿੰਡ ਸਿੰਧ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਇਸ ਟਰੈਕ ਦਾ ਬੋਸ ਕੈਂਪ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ 'ਚ ਸਾਡੇ ਦੂਜੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਰਲਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਿੰਧ ਜਿਹਲਮ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਹੈ।

ਬੋਸ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਹੈ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਟਰੈਕਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਗਾਇਡ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਟਰੈਕ ਲੱਗਭੱਗ ਸੱਤਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੱਤਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੋਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈੱਟਵਰਕ ਹੈ। ਟਰੈਕਿੰਗ ਦੀ ਇਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੈਕ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਨਿਰਲੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ

ਲੇਕ ਟਰੈਕ ਦੇ ਨਾਂਅ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਰੈਕ ਵਿੱਚ ਝੀਲਾਂ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇੱਥੋਂ ਬਾਰਾਂ-ਪਦਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਨਿਚਨੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੈਕ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰੇ-ਹਰੇ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨਭਾਗ ਕਿਹਾ। ਬੋਝਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜ ਦੀ ਚੌਕ ਪੈਸਟ ਹੋ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੈੱਕ ਕੀਤੀ। ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਚੈੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਾਕਾਰ ਕੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਮੈਗੀ ਪੁਆਇੰਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਨਾਲ ਰੁਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਗੀ ਪੁਆਇੰਟ ਸਾਰੇ ਟਰੈਕਰਾਂ ਦਾ ਅਰਾਮ ਘਰ ਹੈ।

ਘਾਹ ਦੇ ਹਰੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕ ਬੱਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੇਡਾਂ ਚਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੱਕਰੀ ਪਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰਵਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਬੱਕਰਵਾਲ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਖੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਇਸ ਤੌਰ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਗਰੁੱਪ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਢ ਵਧਦੇ ਕਾਰਨ ਟਰੈਕ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਕਰਵਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਕਰਵਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਨ।

ਢਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਮੈਗੀ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਧਰੀਆਂ ਅਨਘੜਤ ਸ਼ਤੀਰਾਂ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਸਹਾਰੇ ਪਾਈ ਛੱਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਇਹ ਮੈਗੀ ਪੁਆਇੰਟ ਹਰੇਕ ਟਰੈਕਰ ਦਾ ਆਰਾਮ ਘਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਗੀ ਪੁਆਇੰਟ ਵੀ ਬੱਕਰਵਾਲ ਪਰਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਰੈਕਿੰਗ ਵਾਲੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਬੱਕਰਵਾਲ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਹ, ਮੈਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੜ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟਿਕਾਣੇ ਖ਼ਰਾਬ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਅਤੇ ਮੈਗੀ ਖਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਗਾਇਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਬੋਝਲਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਾ

ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ-ਤੁਰਦੇ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਭੋਜ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਛਿੱਲੜ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪਗਡੰਡੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਟਰੈਕ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਾਲਾ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਟੈਂਟ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘੋੜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਪਰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਸਾਡੇ ਬੈਗ ਫਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੈਗ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਦਾ ਕਵਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬੈਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਟੀਆਂ ਵੀ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਫੋਨ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਬਣੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਵੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਖਾਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਰੀ ਸਮਾਂ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਵਾਦ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ 'ਤੇ ਆਈ ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਪੱਖ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਿਲਾਂ ਤਿਲਾਂ ਲੱਗੇ, ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਘਰੋਂ ਚੱਲਾਂ ਦੇ ਆਏ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਵਾਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸੀ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਚੱਕਲੇਟ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਲੁਣ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੰਭ ਖਾ ਲਈ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਨਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟ ਲਾਏ, ਮੈਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਟੈਂਟ ਲਾ ਕੇ ਸੌ ਗਏ।

ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਸਭ ਨੇ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਛਿਤਕੜੀ ਭੇਜਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੀ। ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀ। ਨਾਲ ਵਗਦੇ ਨਾਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਿੱਛਚਾਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪੁੱਧ ਸਕੀ ਅਤੇ ਘੋੜੇ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਟੈਂਟ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘੋੜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਪਰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਸਾਡੇ ਬੈਗ ਫਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੈਗ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਦਾ ਕਵਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬੈਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਟੀਆਂ ਵੀ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਫੋਨ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਬਣੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਵੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਖਾਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਰੀ ਸਮਾਂ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਵਾਦ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ 'ਤੇ ਆਈ ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਪੱਖ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਿਲਾਂ ਤਿਲਾਂ ਲੱਗੇ, ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਘਰੋਂ ਚੱਲਾਂ ਦੇ ਆਏ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਵਾਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸੀ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਚੱਕਲੇਟ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਲੁਣ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੰਭ ਖਾ ਲਈ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਨਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟ ਲਾਏ, ਮੈਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਟੈਂਟ ਲਾ ਕੇ ਸੌ ਗਏ।

ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਸਭ ਨੇ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਛਿਤਕੜੀ ਭੇਜਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੀ। ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀ। ਨਾਲ ਵਗਦੇ ਨਾਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਿੱਛਚਾਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪੁੱਧ ਸਕੀ ਅਤੇ ਘੋੜੇ

ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਟਹਿਲਣ ਲੱਗੇ। ਬੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਚੁਹੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਦਾਖ ਦੇ ਇੱਕ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਲਦਾਖ ਦੀ ਇਹ ਥਾਂ ਚੁਹਾ ਗਰਾਉਂਡ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਚੁਹੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਚੁਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੱਚ-ਕਾਠ ਵਜੋਂ ਇਹ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਚੁਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਮੱਥਾਇਲ 'ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਚੁਹੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਮ ਖਾਣਾ ਘਾਹ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲੰਘਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਟਰੈਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਘੋੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਆਉਣਾ ਨਾ ਦਿਸਿਆ।

ਸਾਨੂੰ ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਪਹਾੜ ਦੀ ਟੀਸੀ ਦੇ ਜਵਾਂ ਥੱਲੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਿਚਨੇ ਝੀਲ ਹੈ। ਝੀਲ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨੂੰ ਲੱਗਭੱਗ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਕੇ-ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ਉਪਰ ਤੁਰ ਕੇ ਹੀ ਝੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਮੁੜਨ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਖੋੜਾਂ 'ਚ ਪੈਰ ਫਸਣ ਦਾ ਡਰ ਬਹੁਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਪੱਥਰ ਬਹੁਤ ਕੁਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਕੇ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਝੀਲ ਵੱਲ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਉਸੇ ਝੀਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਾ